

جیگیر کردنی به لگه کان

له سه ر حوكمی كه سیك كه داوای فریاكه وتن بكات له جگه
له خوای گه وره

یاخود هه والده رانی غه یب و فالچیان به راست بزانی

دانراوی سماحة الشيخ

عبدالعزیز بن عبدالله بن باز (رحمه الله)

وه رگی رانی

م / صلاح الدین عبدالکریم

له بکاو کر کوو کانی

www.ba8.org

✉ islam_kurd_ba8@yahoo.com

☎ 07701517378

عیراقه - کوردستان - که لار

هه میشه له گه لمان بن بو به ره هه نو

پیشہ کی وہرگیر

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [سورة آل عمران ۱۰۲] .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ [سورة النساء : ۱] .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ [سورة الأحزاب : ۷۰ - ۷۱] .
أَمَّا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

خوای گه وره به دریژی میژوو سهدو بیست وچوار هزار (۱۲۴۰۰۰) پیغه مبهری یه که له دواى یه کی بو مروفه کان ناردوو، به جیاوازی رهنک و زمان و نه ته وه و شه ریعت، وه به یه کسانى بیروباوهر که بریتی بووه له: یه کخوابه رستی خوای گه وره، تاوه کو رینمونى خه لکی بکه ن که دهم و دل و هه موو نه دنامه کانى له شیان ته نها په یوه ست بیټ به خوای گه وره وه و ته نها روو له و بکه ن له پارانه وه و داواى فریا که وتن و داواى یارمه تی کردن و داواى په نا گرتن و ترسان و به ئومید بوون پشت پی به ستن و سهرپین و په یمان به ستن و ...
چونکه ته نها خوای گه وره یه که فریایان ده که ویټ و به هانایانه وه دیټ و رزگاریان ده کات و وه لامیان ده داته وه و ده یان پاریزیټ و یارمه تی و کومه کیان ده کات و ...

وه جگه له خوای گه وره هه رچه نده پیغه مبهریکی نیټردراو، یاخود فریشته یه کی نزیک له خوای گه وره بیټ تواناو ده سه لاتی ئه م شتانه یان نییه، چ جای مردووی ناو گوږ و دار و به رد و په پوؤ میروو ...

خوای گه وره بئ ده سه لاتی و بئ توانایی هه موو ئه مانه مان بو دهرده خات، که هیچ شتیکیان به ده ست نییه و خاوه نی هیچ شتیکیان نییه، به لکو ته نها ده وله مند که مولکی ئاسمانه کان و زه وی هیه بریتی یه له خوای گه وره، که ده فه رمیت: ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ [فاطر: ۱۳-۱۴] .

واته: ئه وانه ی که ئیوه لییان ده پارینه وه جگه له خوای گه وره مولکی هیچ شتیکیان نییه له ئاسمانه کان و زه وی دا، ته نانه ت مولکی په رده ته نکه که ی ده وری ناوکه خورمایان نییه، وه ئه گه ر لییان بپارینه وه ئه وان دوعا و پارانه وه ی ئیوه نابیستن و بئ ئاگان لی، وه ئه گه ر وایش دابنیین که دوعا کانتان ده بیستن ئه و توانای وه لامدانه وه تانیان نییه، وه له پوژی قیامه تیشدا بئ باوهرن به و هاوبه ش برپاردانه ی که ئیوه ئه وانتان کردبوو به هاوبه ش بو خوای گه وره و له جیاتی خوای گه وره له وان ده پارانه وه، وه هیچ که سیئک وه کو خوای گه وره سهره نجام و کوټایی شته کاناتان پی راناگه یه نیټ.

وه له ئایه تیکی تردا زیاتر بی دهسه لاتیان دهرده خات که دهفه رمیت:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مِّثْلُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِيدُوا مِنْهُ ضَعْفَ الطَّالِبِ وَالْمُطْلُوبِ﴾ [الحج: ۷۳].

واته: ئه ی خه لکینه نمونه یه که هینراوه ته وه سه ره نجی بده نی و گوئی بو بگرن، ئه ویش ئه وه یه که: ئه وه که سانه ی که ئیوه جگه له خوای گه وه داوان لی ده که ن و لییان ده پارینه وه، ئه وه نده بی ده سه لاتن توانای دروست کردنی می شیکیان نی یه ئه گه ره هر ه مویشیان بوی کوبینه وه، وه له وهیش بی ده سه لات ترن که ئه گه ره می شه که شتیکیان لی بفرینیت و بیبات، ئه وه توانای لی سهندنه وه یان نی یه و ناتوانن لی بسیننه وه، که واته: داوا که ره و داوا لی کراو هه ردو لایان بی ده سه لات و لاوان.

که واته: ئایا که سانی که به م شیوه یه لاوا و بی ده سه لات بن شایانی ئه وه ن که مرؤف روویان تی بکات و لییان بپارپته وه و پشت بکات له خوای به توانا و به ده سه لات؟!

بی گومان نه خیر، هیچ کاتیک ئه مه پیشه ی مرؤفی ژیر و هوشمند نه بووه، به لکو مرؤفی ژیر ته نها روو له خوای گه وه ده کات و دلی په یوهسته به وه وه و پشت ده کات له هه مو په رستراوه کانی تر جگه له خوا. شیخی ئه لبانی (رهحه ته خوای لی بیت) دهرباره ی داوا فریا که وتن له جگه له خوای گه وه روداویکمان بو ده گیپته وه و ده فه رمیت:

(له زۆری که له خه لکی میسر و سوریا م بیستوه، کورته که ی ئه مه یه: رۆژیک هه ندیک له خه لکی سواری که شتی- یه که ده بن و له ناو دهریا که دا شه پۆلی ئاوه که زۆریان بو دینیت و نزیکه که شتی یه که یان نوقمی ئاوه که بیت، هه رکه سی که له لای خۆیه وه باوه ری به کئ هه بیت داوا فریا که وتن لی ده کات، هه یانه هاوار بو (بدوی) ده کات که فریایان بکه ویت و زرگاریان بکات، وه هه یانه هاوار بو (رفاعی) ده کات، وه هه یانه هاوار بو (عبدالقادی گه یلانی) ده کات، ته نها یه که پیای یه که خوا په رستیان تیدا ده بیت که هاوار بو خوای گه وه ده کات که فریایان بکه ویت و زرگاریان بکات، ئه میش زۆر بیزار و دل ته نگ ده بیت که هه مو خه لکی پشتیان له خوای گه وه کردووه و هه ره که سی که داوا فریا که وتن له مردوویه که ده کات، بۆیه ئه میش ده لیت: خوا به پا پۆره که نوقم و ژیر ئا و به خه یه خۆ که سیان تو نانس ^(۱)).

پیغه مبه ریش (ﷺ) ده فه رمیت: ((إِنَّهُ مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى يَغْضَبْ عَلَيْهِ)) ^(۲).

واته: هه رکه سی که داوا له خوای گه وه نه کات ئه وه خوای گه وه لی تو په ده بیت.

که واته: پیویسته له سه ره هه مو موسلمانیک دوعا و پارانه وه و داوا فریا که وتن ته نها له خوای گه وه بکات ئه گه ره ده یه ویت سه رفراز و سه رکه وتوی دونیا و قیامه ت بیت و، پاریزراو بیت له سزای خوای گه وه و وه لامی داواکاری یه کانی بدریته وه.

^(۱) الآيات البينات في عدم سماع الأموات عند الحنفية السادات، للعلامة: نعمان ابن المفسر الشهير محمود الألوسي (رحمه الله)، حققه وقدم له وخرج أحاديثه وعلق عليه المحدث العلامة: محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).

^(۲) صحيح الجامع الصغير رقم: (۲۴۱۸).

وه ئه م کتیبه ی به رده ستیش له یه کێک له نامه کانیدا به تیروته سه لی و به جوانی باس له م بابه ته ده کات، وه ئاراسته ی موسلمانان ده کات به ره و خوی گه وره و وازه یان و ده ست به رداربوون له هه موو په رستراوه به تاله بی سوده کان که خه لکی نه زان و نه فام له جگه له خوی گه وره جوړه ها په رستنیان بو ئه نجام ده دن. داواکارین له خوی گه وره که به م کتیبه سود بگه یه نیّت، وه به هانای موسلمانانه وه بیّت، و فریایان بکه ویّت له هه موو کات وسات و شوینی کدا آمین .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.

وه رگێر

صلاح الدین عبد الکریم

روژی شه ممه به روازی ١٨ ی رجب / ١٤٢٧

به رامبه ر ١٢/٨/٢٠٠٦

پیشکش کردن

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه .

أما بعد :

له بهر ئه وهی بیروباوه پری یه کخوایه رستی ئه و بنچینه یه یه که بانگه وازی محمدی کوری عبداللهی (ﷺ) له سهر بنیات نراوه که له راستیدا دریژ بوونه وه یه بۆ بانگه وازی هه موو پیغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) هه روه کو خوای گه وره ده فه رمیت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ۳۶].

واته: به تاکیدی بۆ هه موو کۆمه له خه لکێک پیغه مبه ریگمان ناردوه تا پێیان بلیت به تاکوته نها خوا به رستن و هاوبه شی بۆ بریار مه دن و خۆتان دوور بخه نه وه له تاغوت.

وه له ته واویتی بیروباوه پ بوون به م بانگه وازه دژایه تی کردنی داهینراو و شته پ و پوچه کانه به هه موو جوړ و شیوازه کانی یه وه، وه پیویسته له سهر هه موو موسلمانیک که زانا و چاو رۆشنا بیت له دینه که یدا، وه خوای گه وره به رستیت به گویره ی شه ریه تی ئیسلام.

وه موسلمان ه سهره تا کان له پیشینه کانی ئه م ئومه ته له سهر پینمای (هیدایهت) بوون له کاروباری دینه که یاندا، چونکه کرده وه کانیا ن به لکو هه موو ئیش و کاره کانیا ن به گویره ی قورئانی پیروژ و سوننه تی پاککراو بووه .

پاشان کاتی که زۆری موسلمانان لایاندا له م به رنامه راسته (به رنامه ی قورئان و سوننهت) له بیروباوه پ و کرده وه کانیا ن دابه ش بوون بۆ چه ند تا قم و حیزبیک له بیروباوه پ و مه زه ب و سیاسهت و حوکمه کان، که ئه نجامی ئه م له ری ده رچوونه ش بریتی بوو له بلآو بوونه وه ی داهینراو و شتی پرو پوچ و به تال و جادووگه ری، که ئه مه ش بوو به ده روازه یه ک بۆ دوژمنانی ئیسلام له تانه دان له ئیسلام و هه لگره کانی.

وه زانایانی ئیسلام له کۆن و نویدا له دانراوه کانیا ندا خه لکیان ئاگادار کردۆته وه له م شته داهینراوانه، وه یه کێک له و دانراوه گرنگانه بریتی یه له کتییی: (إقامة البراهین) ی زانای پـایه بهرز شیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن بازه (په حمه تی خوای لی بیت)، که پیک هاتوه له سی نامه ی کۆکراوه:

یه که م: له حوکمی داوای فریا که وتن له پیغه مبه ر (ﷺ) .

دوه م: له حوکمی داوای فریا که وتن له جن و شه یتانه کان و نه زرکردن بۆیان.

سی یه م: له حوکمی خواپه رستن به چه ند ویردیکی داهینراوی هاوبه ش بریاردان.

وه سه رۆکایه تی که هه لگری ئالای بانگه وازی ئیسلامی یه له م وولاته پیروزه دا ئه م سی نامه یه ده خاته بهر ده ست ئه ی خوینه ری به ریز: وه کو هاوکاری کردنی که له دژایه تی کردنی شته داهینراو و ئه فسانه کان، وه بۆ بهرزکردنه وه ی ئاستی پۆشنبری و تی گه یشتنی راسته قینه یی بۆ ئیسلام.

داواکارین له خوای بالآ دهستی بهرز که به م نامانه سوود بگه یه نیت به بهنده کانی.

والله ولي التوفيق وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

بلآو که ره وه

بسم الله الرحمن الرحيم

نامه‌ی یه‌که‌م

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وأصحابه ومن اهتدى بهداه , أما بعد :

پۆژنامه‌ی (المجتمع) ی کۆیتی له ژماره‌ی (١٥) ی دهرچوو له به‌رواری (١٩/٤/١٣٩٠) ی کۆچی چه‌ند دێپه هۆنراوه‌یه‌کی بلآو کردۆته‌وه له ژێر ناوینیشانی (له یادی له دایک بوونی پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ), که ناوه‌پۆکی ئه‌و چه‌ند دێپه هۆنراوه‌یه بریتی‌یه له داوای فریاکه‌وتن له پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) و داوای سه‌رکه‌وتن به هۆی ئه‌وه‌وه بۆ فریاکه‌وتنی نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام و رزگارکردنی له‌و پارچه پارچه‌یی و جیاوازی‌یه‌ی که تی‌ی که‌وتوو به‌واژووی که‌سیک که ناوی له خۆی ناوه (آمنة) که ئه‌مه‌یش ده‌قی ئه‌و چه‌ند دێپه هۆنراوه ئاماژه بۆ کراوه‌یه :

يارسول الله أدرك علما يشعل الحرب ويصلي من لظاها
يارسول الله أدرك أمة في ظلام الشك قد طال سراها
يارسول الله أدرك أمة في متاهات الأسى ضاعت رؤاها

واته: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا فریای خه‌لکانیک بکه‌وه که جه‌نگیک داده‌گیرسێنن و به‌گه‌ر و بلیسه‌ی ده‌سوێنن.
ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا فریای نه‌ته‌وه‌یه‌ک بکه‌وه که له تاریکی گوماندا رۆیشتنی درێژه‌ی کیشاوه.
ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا فریای نه‌ته‌وه‌یه‌ک بکه‌وه که له چۆله‌وانی خه‌فتدا بینینی فه‌وتاوه.
إلى أن قالت :

يا رسول الله أدرك أمة في ظلام الشك قد طال سراها
عجل النصر كما عجلته يوم بدر حين ناديت الإله
فاستحال الذل نصرا رائعا إن لله جنودا لا تراها

تا ده‌لێت:

ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا فریای نه‌ته‌وه‌یه‌ک بکه‌وه که له تاریکی گوماندا رۆیشتنی درێژه‌ی کیشاوه.
سه‌رکه‌وتن پێش بخه هه‌روه‌کو چۆن له پۆژی به‌درا پێشت خست کاتیک دوعات کرد له خوا.
سه‌ر شوپری گۆپا بۆ سه‌رکه‌وتنیکى جوان به‌پاستی خوای گه‌وره سه‌ربازی هه‌یه که نایانبینیت .
(الله أكبر) به‌م شیوازه ئه‌م نوسه‌ره بانگه‌واز و داوای فریاکه‌وتنی خۆی ئاراسته‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌کات،
داوای فریاکه‌وتنی ئۆمه‌ته‌ی لێ ده‌کات به پێش خستنی سه‌رکه‌وتنیان که له بیرى کردووه یاخود نه‌زانه به‌وه‌ی که
سه‌رکه‌وتن ته‌نها به‌ده‌ستی خوای گه‌وره‌یه و ئه‌م شته به‌ده‌ستی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) و جگه له‌ویش له دروست کراوه‌کان
نیه، هه‌روه‌کو چۆن خوای گه‌وره ده‌فه‌رمیّت: ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ [آل عمران: ١٢٦].

واته: سه‌رکه‌وتن نیه ته‌نها له‌لای خوای بالا ده‌ستی کاربه‌جی نه‌بیّت.

وه ده‌فه‌رمیّت: ﴿إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ﴾ [آل عمران: ١٦٠].

واته: ئه‌گه‌ر خوای گه‌وره سه‌رتان بخات ئه‌وا که‌س ناتوانیّت زāl بیّت به‌سه‌رتاندا، وه ئه‌گه‌ر خوای گه‌وره سه‌ر شوپتان بکات ئه‌وا کى هه‌یه له پاش خوای گه‌وره بتوانیّت ئیوه سه‌ربخات؟.

وه به ده قی قورئان و سوننهت و یه دهنگی زانایانش زانراوه که خوای گه وره دروست کراوه کانی دروست کردوه تا به تاک و تهنه بیپه رستن، وه پیغه مبه رانیشی ناردووه و پرتوکه کانیشی دابه زاندووه بۆ پوونکردنه وی نه م په رستنه و بانگه واز کردن بۆی، هه روه کو ده فهرمیّت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاریات: ۵۶].

واته: من جن و مرقوم دروست نه کردوه تهنه بۆ ئه وه نه بیّت که به تاک تهنه بام په رستن و هاوبه شم بۆ بریار نه دن.

هه روه ها ده فهرمیّت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النمل: ۳۶].

واته: به تأکید بۆ هه موو کوومه له خه لکیک پیغه مبه ریگمان ناردووه تا به خه لکی بلین به تاک و تهنه خوای گه وره بیپه رستن و هاوبه شی بۆ بریار مه دن و خۆتان دوور بخه نه وه له تاغوته کان.

وه ده فهرمیّت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الانبیاء: ۲۵].

واته: له پیش تۆدا ئه ی محمد (ﷺ) هیچ پیغه مبه ریگمان نه ناردووه ئیلا (وه حی) سروشمان بۆی ناردووه که هیچ په رستراویکی تری حه ق نی یه که شایه نی په رستن بیّت جگه له خوای گه وره، ده ی که واته خوای گه وره بیپه رستن به تاک و تهنه .

وه ده فهرمیّت: ﴿الرَّكَابُ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ [هود: ۲-۱].

واته: ئه م قورئانه کتیبیکه ئایه ته کانی ته واو کراوه و ریک خراوه، پاشان به باشتین شیوه پوون کراوه ته وه له لایه ن خوایه که وه که کار به جی و زانایه له پیناوی ئه وه ی که هیچ په رستراویک نه په رستن جگه له خوای گه وره نه بیّت، وه من - پیغه مبه ر (ﷺ) - بۆ ئیوه ئه ی خه لکی ترسینه ر و ئاگادار که ره وه م به سزا له دنیا و دواپۆژدا بۆ که سیك سه ریچی بکات، وه موژده درم به به هه شت بۆ که سیك که گوپرایه ل بیّت.

له م چه ند ئایه ته دا خوای گه وره بۆمان پوون ده کاته وه که جن و مرقومی دروست نه کردووه تهنه بۆ ئه وه نه بیّت که به تاک و تهنه بیپه رستن و هاوبه شی بۆ بریار نه دن، وه پوونی کرده وه که پیغه مبه رانی ناردووه (علیهم الصلاة والسلام) بۆ فه رمان کردن به م په رستنه و قه ده غه کردنی دژه که ی، وه خوای گه وره پیمان راده گه یه نیّت که ئایه ته کانی قورئانه که ی ته واو و باش کردووه و پوونی کردۆته وه به ته واوی تا جگه له خوی که سی تر نه په رستریّت، وه په رستنیش بریتی یه له: یه که خواپه رستی یه که ی و گوپرایه لی کردنی به جی به جی کردنی فه رمانه کانی و وازه یان له قه ده غه کراوه کانی که خوای گه وره یش فه رمانی به مه کردووه له زۆر ئایه تدا له وانه ده فهرمیّت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ [البینه: ۵].

واته: فه رمانیان پی نه کرابوو تهنه به وه نه بیّت که خوای گه وره بیپه رستن به تاک و تهنه و دلسۆزی و نیهت پاک یه وه له دیندا، وه لابه دن له هه موو دینه کانی تر .

وه ده فهرمیّت: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ۲۳].

واته: خوای گه وره فه رمانی کردووه و بریاری داوه که هیچ شتیك نه په رستن تهنه خوای گه وره نه بیّت.

وه ده فهرمیّت: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ۲-۳].

واته: خوی گه وره بپهرستن به تاك و تهنه و نیهت پاکی له دیندا، ئایا پهرستنی پاك و ساف و بی گهرد تهنه بۆ خوی گه وره نی یه؟

وه ئایه تی تر له م مانایانه زۆرن که هه موویان به لگه ن له سه ر پیویستی تی نیهت پاکی له پهرستندا بۆ خوی گه وره به تاك و تهنه، وه واز هیئان له پهرستنی جگه له خوی گه وره له پیغه مبه ران و جگه له وان، وه گومانی تییدا نی یه که پارانه وه له گرنگترین جوړه کانی پهرستنه و کوکه ره وه ترینیا نه، بۆیه پیویسته به دلسۆزی و نیهت پاکی بۆ خوی گه وره ئه نجام بدری ت به تاك و تهنه، هه روه کو خوی گه وره ده فره می ت: ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ [غافر: ۱۴].

واته: بپاری نه وه له خوی گه وره به تاك و تهنه و نیهت پاکی له دیندا با کافره کانیش پییان ناخۆش بی ت. وه خوی گه وره ده فره می ت:

﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [الحج: ۱۸].

واته: مزگه وت و شوینی کړنوش بردن هی خوا یه، ئیوه مه پارینه وه له هیچ که سیکی تر له گه ل خوی گه وره دا به لکو به تهنه له و بپاری نه وه و ئه و بپهرستن.

وه ئه مه یش هه موو دروست کراوه کان ده گری ته وه له پیغه مبه ران و جگه له وانیش چونکه (أحداً) نه ناسراوه (نکرة) و پرسته که یش قه ده ده گه کردنه (نهی)، بۆیه جگه له خوی گه وره هه موو که سیکی تر ده گری ته وه و گشتی یه، خوی گه وره ده فره می ت:

﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ﴾ [يونس: ۱۰۶].

واته: مه پاریره وه له جگه له خوی گه وره که نه سودت پی ده گه یه نن نه زیان.

ئه م گفتوگو یه بۆ پیغه مبه ره (ﷺ)، وه زانراو یشه که خوی گه وره پاراستویه تی له هاو به ش بریاردان به لکو مه به ست له وه ئاگا دا کردنه وه ی جگه له پیغه مبه ره (ﷺ)، پاشان خوی گه وره ده فره می ت: ﴿إِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ [يونس: ۱۰۶].

واته: ئه گه ر پارای ته وه له جگه له خوی گه وره ئه و تۆ له سته م کارانی واته: هاو به ش بریارده ران، جا ئه گه ر سه روه ری نه وه کانی ئاده م (ﷺ) بپارایا ته وه له جگه له خوی گه وره ده بووه یه کیك له سته م کاران ئه ی ئیتر چون جگه له و نابیت به یه کیك له سته م کاران، که سته می ش ئه گه ر به به ر بلاوی هات ئه و مه به ست پی ی هاو به ش بریاردانی گه وره یه، هه روه کو چون خوی گه وره ده فره می ت: ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ [البقرة: ۲۵۴].

واته: کافره کان ئه وان سته مکارن.

وه ده فره می ت: ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ [لقمان: ۱۳].

واته: به راستی هاو به ش بریاردان سته میکی زۆر گه وره یه.

به م ئایه تانه و جگه له م ئایه تانه ش زانرا که پارانه وه له جگه له خوی گه وره له مردووه کان و دار و بته کان و جگه له مانه ش هاو به ش بریاردانه بۆ خوی گه وره و نه فی ئه و پهرستنه ده کات که خوی گه وره جنی و مروقی له پیئاویدا دروست کردووه و پیغه مبه رانی له پیئاویدا ناردووه و کتیبه کانی ناردو ته خواره وه بۆ پوونکردنه وه ی و بانگه وازکردن بۆ لای، که ئه مه یش بریتی یه له مانای (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که ماناکه ی بریتی یه له وه ی: که هیچ په رستراویك نی یه به حه ق که شایه نی په رستن بی ت جگه له (الله)، (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) نه فی په رستن ده کات له جگه له خوی گه وره

جیگیری دهکات به تان و تنها بۆ خوی گه و ره، وه کو خوی گه و ره دهفه رمیت: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ [لقمان: ۳۰].

واته: به م شیوازه به راستی خوی گه و ره حقه و راسته، وه ئه وانه ی که له جگه له خوی گه و ره دهیان په رستن هه موویان به تالان.

ئه مه یش بنچینه ی دینه و بناغه ی نه ته وه ی ئیسلامه، وه هیچ په رستنیک راست و دروست نی یه به تنها له پاش راستیتی و دروستیتی ئه م بنچینه یه نه بیته، هه ووه کو چۆن خوی گه و ره دهفه رمیت:

﴿وَلَقَدْ أَوْحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبُطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الزمر: ۶۵].

واته: به تأکید سروشمان بۆ تو ناردوه ئه ی محمد (ﷺ) وه بۆ پیغه مبه رانی پیش تویش که ئه گه ر هاوبه ش بۆ خوی گه و ره بریار بدهیت ئه و هه موو کرده وه چاکه کانت به تال ده بیته وه و ده بیته یه کیک له و که سانه ی که دۆراو و خه ساره ت مه ندن له دنیا و قیامه تدا.

وه دهفه رمیت: ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبَطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [الأنعام: ۸۸].

واته: ئه گه ر هاوبه شیان بریار بدایه بۆ خوی گه و ره ئه و هه موو کرده وه چاکه کانیا ن به تال ده بوه وه.

وه ئایینی ئیسلام بنیات نراوه له سه ر دوو بنچینه ی نۆر گه و ره یه کیکیا ن ئه وه یه که: جگه له خوی گه و ره هیچ که سیکی تر نه په رستریته، دوو میشیان ئه وه یه که: خواپه رستی نه کریته تنها به شه ریه ت و به رنامه ی پیغه مبه ره که ی نه بیته (ﷺ)، ئه مه یش مانای (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) یه، بۆیه هه ر که سیکی بپاریته وه له پیغه مبه ران و جگه له وان، یاخود بپاریته وه له بت و داروبه رد و جگه له مانه له دروست کراوه کان، یاخود داوای فریا که وتنیا ن لی بکات، یاخود خوی نزیك بکاته وه لییا ن به ئاژهل سه ربرین بۆیا ن و په یما ن دان پییا ن، یاخود نوژیان بۆ بکات، یاخود کړنوشیا ن بۆ ببات ئه و کردو یانیته به په رستراو له جگه له خوی گه و ره و کردو یانیته به هاوشیوه بۆ خوی پاک و بی گه رد، که ئه مه یش ئه م بنچینه یه هه لده وه شیئینه وه و نه فی مانای (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دهکات، هه ووه کو چۆن که سیکی له دیندا شت دابهینیت که خوی گه و ره ریگای پی نه دابیته ئه و مانای (محمد رسول الله) ی جی به جی نه کردوه، خوی گه و ره دهفه رمیت:

﴿وَقَدْ مَنَّا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾ [الفرقان: ۲۳].

واته: چی کرده وه ی باشیا ن کردبوو هه موومان کرد به توژی بلا بوو و به تالمان کرده وه.

ئه م کرده وانه کرده وه ی که سیکی که له سه ر هاوبه ش بریاردان بۆ خوی گه و ره مردیته، به هه مان شیوه کرده وه داهینراوه کان که خوی گه و ره ی ریگای پی نه داوه له پۆژی قیامه تدا ده بیته به توژی بلا بوو چونکه نه گونجاوه له گه ل به رنامه پاککراوه که ی، هه ووه کو چۆن پیغه مبه ر (ﷺ) دهفه رمیت: «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»^(۳).

واته: هه رکه سیکی له دینی ئیمه دا شتیکی تازه دابهینیت که تییدا نه بیته ئه و لی وه رناگی ریت و په ت ده کریته وه.

^(۳) صحیح البخاری رقم: (۲۶۹۷) و صحیح مسلم رقم: (۱۷۱۸).

وه ئه م ئافره ته نوسه ره يش داواي فريا كه وتن و پارانه وه كه ي ئاراسته ي پيغه مبه ر (ﷺ) كردووه، نه ك په روه ردگاري هه موو جيهان كه سه ركه وتن و زيان و سود ته نها به ده ست ئه وه و هيچ شتيك به ده ستي جگه له ونى- يه، گوماني تيډا نى يه ئه مه سته مى گه وره يه و هاوبه ش برياردانى خراپه، وه خواي گه وره داكوكي له سه ر ئه وه كردووه كه دوعا له و بكرت و په يمانيشي داوه كه هه ر كه سيك لى بپارپته وه ئه وا وه لامى ده داته وه، وه هه رپه شى كردووه به خستنه ناو ئاگرى دوزه خ بو ئه و كه سانه ي كه لوت به رزن و له خوا ناپارپته وه هه روه كو ده فهرميټ:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: ۶۰].

واته: په روه دگارتان فهرمويه تى له من بپارپته وه ئه وا وه لامتان ده ده مه وه، وه ئه و كه سانه ي خويان به گه وره ده زانن له پارانه وه له من و ليم ناپارپته وه ئه وانه ده چنه دوزه خ وه به سه ر شوږي و پيسوايي و بچوك كراوه يي و بى پيږي.

ئهم ئايه ته پيږزه به لگه يه له سه ر ئه وه ي كه پارانه وه په رستنه، وه ئه وه ي كه خوي به گه وره بزانيټ له ئاستيدا ئه وا شويني دوزه خه، جا ئه گه ر ئه مه حالي كه سيك بيت خوي به گه وره بزانيټ و نه پارپته وه له خواي گه وره ئه ي ئيتر ئه بيت حالي كه سيك چوڼ بيت كه پشت له خوا بكات و له جگه له خواي گه وره بپارپته وه، له كاتيكد كه خواي گه وره نزيكه له دروستكراوه كاني و وه لام ده روه يه و خاوه نى هه موو شتيكه و توانا و ده سه لاتي به سه ر هه موو شتيكدا هه يه هه روه كو ده فهرميټ:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۶].

واته: ئه ي محمد (ﷺ) ئه گه ر به نده كاني من پرسياى منيان ليت كرد ئه وا من لايان نزيك به بيستن و بينين و زانباري و ويست و ده سه لات، وه وه لامى دوعا و پارانه وه ي ئه و كه سانه ده ده مه وه كه له من ده پارپته وه با ئه وانيش وه لامى بانگه واز و فهرمانى من بده نه وه و باوه رپم پى به ينن به لكو بچنه سه ر پيگاي پاست.

وه پيغه مبه ريش (ﷺ) له فهرموده ي صه حيح دا پيمايى راگه ياندووه كه پارانه وه په رستنه، وه به (عبدالله) كوپى (عه باس) ئاموزاي (خويان لى رازى بيت) ده فهرميټ: ﴿إِحْفَظْ اللَّهُ يَحْفَظْكَ إِحْفَظْ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ﴾، إِذَا سَأَلْتَ فَسَأَلَ اللَّهُ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعَنْ بِاللَّهِ^(۴).

واته: دينى خواي گه وره بپارپزه خواي گه وره ده تپاريزيت، دينى خواي گه وره بپارپزه ئه وا خواي گه وره ده بينيته وه پروه و خوټ كه فريات ده كه ويټ، وه ئه گه ر داوات كرد ئه وا هه ر داوا له خواي گه وره بكه به ته نها، وه ئه گه ر داواي يارمه تيت كرد ته نها له خواي گه وره ي داواي بكه.

وه ده فهرميټ:

﴿مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نَدَاً دَخَلَ النَّارَ﴾^(۵).

واته: هه ركه سيك بمريت و باوه رپى وابيت خواي گه وره هاوشيوه و هاوبه شى هه يه و لىي بپارپته وه ئه وا ده چپته ئاگرى دوزه خه وه.

وفي الصحيحين عن النبي (ﷺ) أنه سُئِلَ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ؟ قال: «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نَدَاءً وَهُوَ خَلَقَكَ»^(۶).

^(۴) صحيح سنن الترمذي رقم: (۲۵۱۶).

^(۵) صحيح البخاري رقم: (۶۶۸۳).

واته: پرسیار کرا له پیغه مبهەر (ﷺ) چی تاوانیک له هه موو تاوانه کان گه وره تره؟

فه رموی: هاوشیوه بو خوی گه وره دابنییت و وه کو خوا بیهرستیت له کاتییدا که خوی گه وره توی دروست کردوه.

وه هه موو که سیک که بپارێته وه له جگه له خوی گه وره، یاخود داوی فریا که وتنیان لی بکات، یاخود په یمانیان بداتی، یاخود ئاژه لیان بو سه ربهرییت، یاخود شتییک له په رستنیان بو جی به جی بکات جگه له وانه ی پیشوو ئه واکردو یانیتی به هاوشیوه بو خوی گه وره ئیتر جیاوازی نی یه ئایا پیغه مبهەر بن یاخود پیاو چاک بن یاخود فریشته بن یاخود جنی بن یاخود بت بن یاخود جگه له مانه بن له دروست کراوه کان.

به لام داواکردن له که سیک زیندووی ئاماده له شتییدا که توانای هه بییت به سه ریداو پشتی پی به سستی له ئیش و کاره هه ست پی کراوه کاندای هه بییت به سه ریدا ئه وه هاوبه ش بریاردان نی یه، به لکو شتیکی ئاسایی و دروسته له نیوان موسلماناندا هه روه کو چۆن خوی گه وره له چیرۆکی پیغه مبهەر (موسی) دا (ﷺ) ده فه رمییت:

﴿فَاسْتَعَاذَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ [القصص: ۱۵].

واته: ئه وه ی که له کۆمه لی خوی بوو داوی فریا که وتنی کرد له (موسی) (ﷺ) به سه ر دوژمنه که یدا.

وه هه روه کو چۆن خوی گه وره له چیرۆکی (موسی) دا (ﷺ) ده فه رمییت:

﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ [القصص: ۲۱].

واته: (موسی) (ﷺ) له شاره که ده رچوو ده ترسا و چاودیتری گه یشتن و گرتنی ده کرد له سته م کاران.

وه هه روه کو چۆن مروف له جهنگ و جگه له جهنگ له و ئیش و کارانه ی که تووشی خه لکی ده بییت داوی فریا که وتن ده کات له هاوړیکانی و پیو یستیان به پشت به ستن هه یه به یه کتری، وه خوی گه وره فه رمانی کردوه به پیغه مبهەر (ﷺ) که به خه لکی رابگه یه نییت که ئه و مولکی سود و زیان گه یاندنی به هه یچ که سیک نی یه، هه روه کو له سوره تی (الحج) دا ده فه رمییت:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ [الحج: ۲۰-۲۱].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) به بی باوه ران بلی: من ته نها له په روه ردگارم ده پارێمه وه، وه هه یچ که س ناکه م به هاوبه شی و جگه له و له که سی تر نا پارێمه وه، وه پیان بلی من توانای زیان و سود پی گه یاندنی ئیوه م به ده ست نی یه و ته نها سود و زیان به ده ستی خوی گه وره یه.

وه له سوره تی (الأعراف) دا ده فه رمییت:

﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأعراف: ۱۸۸].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) به بی باوه ران بلی: من سود و زیانی خۆم به ده ستی خۆم نی یه و ته نها به ده ستی په روه ردگار هه گه ر خوی گه وره ویستی لی بییت، وه ئه گه ر من زانیاری غه بیم بزانیایه ئه و ئیشی خیر و باشه م زۆر ده کرد و نه مده هیشت هه یچ کاتییک توشی خراپه بیم، به لام من هه یچ شتییک نیم ته نها وریا که ره وه و موژده ده ر نه بییت بو که سانییک که باوه ردار بن.

وه ئایه تی تر له م مانایانه زۆره که پیغه مبهەر (ﷺ) نه ده پاراپایه وه ته نها له پهروه ردگار که ی نه بیّت، وه داوای فریاکه وتنی نه ده کرد ته نها له وه نه بیّت، وه له شه پری به دردا داوای فریاکه وتن و سه رکه وتنی ده کرد له خوای گه وره و زۆر دوباره ی ده کرده وه و ده یفه رموو: ئه ی پهروه ردگار ئه و په یمانه ی که پیتم داوه بۆم جی به جی بکه، هه تا راستگۆی گه وره أبوبکر (رضی الله عنه) پی ی فه رموو: به سته ئه ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) خوای گه وره ئه و په یمانه ی که پی تی داوه بۆت جی به جی ده کات، خوای گه وره یش له م باره یه وه ئه م ئایه تانه ی دابه زانده خواره وه:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ [الأنفال: ۹-۱۰].

واته: له شه پری به دردا کاتی که ئیوه داوای فریاکه وتنتان کرد له پهروه ردگارتان، وه ئه ویش وه لامتانی دایه وه که وا من به تأکید ی پشتیوانیتان ده که م به هه زار فریشته ی یه ک به دوا ی یه ک، وه خوای گه وره ئه م یارمه تی دانه ی نه دا ته نها وه کو موژده ی سه رکه وتن نه بیّت به سه ر دوژمناندا وه بۆ دل ئارامی تان، وه سه رکه وتن نی یه ته نها له لایه ن خوای گه وره وه نه بیّت به راستی خوای گه وره بالاده ست و کار به جی یه.

خوای گه وره له م ئایه ته دا یادی فریاکه وتنه که یان ده خاته وه وه، وه پیمان راده گه یه نیّت که وه لامیانی دایه وه به وه ی یارمه تیانی دا به وه ی فریشته وه، پاشان خوای گه وره پوونی ده کاته وه که سه رکه وتن له لایه ن فریشته وه نی یه به لکو له لایه ن خوای گه وره وه یه و به وه ی ئه وانه وه یارمه تی موسلمانانی دا بۆ موژده دانی سه رکه وتنیان و دل ئارامی یان، وه پوونی کرده وه که سه رکه وتن له لایه ن خوای گه وره وه یه و فه رموو: ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ واته: سه رکه وتن نی یه ته نها له لایه ن خوای گه وره وه نه بیّت.

وه له سوره تی (آل عمران) دا ده فه رمیّت: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [آل عمران: ۱۲۳]. واته: خوای گه وره به تأکید ی ئیوه ی سه رخست به سه ر کافره کاندایا له شه پری به دردا که هه رچه نده ئیوه لاواز بوون به وه ی که میتانه وه، ده ی که واته له خوا بترسن به لکو سوپاسی خوای گه وره بکه ن.

وه له م ئایه ته دا پوونی کرده وه که خوای گه وره سه رخه ریان بوو له شه پری به دردا، وه به مه زانرا که ئه وه ی پیانی دا له چه ک و هیژ و یارمه تی دانیان به فریشته هه مووی له هوکاره کانی سه رکه وتن و موژده دان و دل ئارامی بووه و سه رکه وتن له مانه وه نه بووه به لکو ته نها له لایه ن خوای گه وره وه بووه، ئیتر چۆن دروسته بۆ ئه م ئافره ته نوسه ره یاخود جگه له م که پووی داوای فریاکه وتن و داوای سه رکه وتنی بکاته پیغه مبه ر (ﷺ)، وه پشت بکات له پهروه ردگاری هه موو جیهان و خاوه نی هه موو شت و بالاده ست به سه ر هه موو شتی کدا؟

گومانی تی دا نی یه که ئه مه ناشیرینترین نه زانی یه به لکو له گه وره ترین هاوبه ش بریار دانه!

بۆیه پیویسته له سه ر ئه و ئافره ته نوسه ره که تۆبه بکات و بگه پێته وه بۆ لای خوای گه وره تۆبه یه کی (نصوح) ئه ویش به په شیمان بوونه وه له وه ی که لیوه ی پووی داوه، و وازه ی تان لی، و بریار بدات له سه ر ئه وه ی که جاریکی تر نه گه پێته وه سه ری له بهر به گه وره زانی نی خوای گه وره و دلسۆزی بۆی و جی به جی کردنی فه رمانه کانی و ئاگادار کردنه وه له و شتانه ی که قه ده غه ی کردووه، ئه مه تۆبه ی (نصوح) ه، وه ئه گه ر مافی دروست کراوه کانی له سه ر بیّت ئه و له تۆبه کردندا مه رجی چواره م هیه که بریتی یه له گه رانه وه ی ماف بۆ خاوه نه که ی یاخود گه ردنی خو ی پی ئازاد بکات، وه خوای گه وره فه رمانی کردووه به به نده کانی به تۆبه کردن وه په یمانی پی داوون که لی یان وه رده گریت هه روه کو خوای گه وره ده فه رمیّت:

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [التور: ۳۱]. واته: ئه‌ی باوه‌پداران ئیوه هه‌مووتان تۆبه بکه‌ن

و بگه‌پێنه‌وه بۆ لای خوای گه‌وره به‌لکو سه‌رکه‌وتوو سه‌رفراز ده‌بن.

وه له‌ حه‌قی گاوه‌کاندا ده‌فه‌رمیّت: ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونََّهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [المائدة: ۷۴].

واته: ئایا بۆ تۆبه ناکه‌ن و ناگه‌پێنه‌وه بۆ لای خوای گه‌وره و داوای لیخۆشبوونی لی‌ناکه‌ن که خوای گه‌وره

لیخۆشبوو به به‌زه‌یی‌یه.

وه ده‌فه‌رمیّت: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ [الفرقان: ۶۸-۷۰].

واته: وه له‌ سیفاته‌کانی تری به‌نده‌کانی خوای گه‌وره (عباد الرحمن) ئه‌وه‌یه که له‌ گه‌ل خوای گه‌وره‌دا له‌ هیچ خوایه‌کی تر ناپارێنه‌وه، وه ئه‌و نه‌فسه‌ی خوای گه‌وره قه‌ده‌غه‌ی کردوو به‌کوژرێت نایکوژن ته‌نها به‌ حه‌قی خوای نه‌بیّت* وه زینا ناکه‌ن، وه هه‌ر که‌سیک ئه‌م تاوانانه ئه‌نجام بدات ئه‌وا توشی تاوان ده‌بیّت و له‌ پۆژی قیامه‌تیشدا سزاکه‌ی چه‌ند جارێک بۆ دووباره ده‌کرێته‌وه و به‌سه‌رشوێری تێیدا ده‌می‌نێته‌وه، ته‌نها که‌سیک نه‌بیّت که تۆبه بکات و باوه‌په‌ی‌نێت و کرده‌وه‌ی چاک بکات ئه‌وانه خوای گه‌وره خراپه‌کانیان بۆ ده‌گۆرێت بۆ چاکه، وه خوای گه‌وره لیخۆشبوو و به به‌زه‌یی‌یه.

وه ده‌فه‌رمیّت: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ [الشوری: ۲۵].

واته: خوای گه‌وره ئه‌و خوایه‌یه که تۆبه وه‌رده‌گرێت له‌ به‌نده‌کانی و له‌ تاوانه‌کانیان ده‌بورێت و چ کرده‌وه‌یه‌ک ده‌که‌ن ئاگای لی‌یه و ده‌یزانیّت.

وه به‌صحیحی له‌ پێغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ) هاتوو که فه‌رمویه‌تی: ((الإسلام يهدم ما كان قبله، والتوبة تحب ما كان قبلها))^(۷).

واته: ئیسلام ئه‌وه‌ی پێش خوای ده‌پوختی و نایه‌ی‌لێت (واته ئه‌گه‌ر که‌سیک موسڵمان بیّت ئه‌وا تاوانه‌کانی پێشتری ده‌سپێته‌وه)، وه تۆبه‌کردنیش تاوانه‌کانی پێشتر نایه‌ی‌لێت و ده‌یسپێته‌وه.

وه له‌به‌ر ترسناکی هاوبه‌ش بریاردان و له‌به‌ر که ئه‌وه‌ی گه‌وره‌ترین تاوانه و له‌ ترسی هه‌لخه‌له‌تاندنی خه‌لکی به‌وه‌ی که ئه‌م ئافه‌ره‌ته‌نوسه‌ره‌نوسیویتی، وه له‌به‌ر پێویستی ئامۆژگاری کردن بۆ خوای گه‌وره و به‌نده‌کانی ئه‌م چه‌ند ووته‌کووته‌م ده‌ربیری، وه داواکارم له‌ خوای گه‌وره که سودی پی‌بگه‌یه‌نێت، و حالێ ئێمه و موسڵمانان به‌ گشتی چاک بکات، وه تیگه‌یشتن له‌ دین و دامه‌زراوی له‌ سه‌ریمان پی‌به‌خشیت به‌ گشتی، وه ئێمه و موسڵمانان بپاریزێت له‌ خراپه‌ی نه‌فس و کرده‌وه تاوانه‌کانمان.

إِنَّهُ وَلِيُّ ذَلِكَ الْقَادِرِ عَلَيْهِ وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ وَبَارَكَ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ نَبِينَا مُحَمَّدٌ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ.

* (ئه‌گه‌ر موسڵمانێکی به‌ ناحق کوشت، یاخود له‌ پاش زه‌واجیکی شه‌رعی زینای کرد یاخود له‌ دین هه‌لگه‌پایه‌وه ئه‌وا ده‌کوژرێته‌وه و کوشتن حه‌قی خوێه‌تی).

^(۷) صدر الحديث ورد بلفظ: ((الإسلام يجب ...)) صحيح الجامع الصغير رقم: (۲۷۷۷)، أما شطر الحديث فلا أصل لها بهذا اللفظ قاله الألباني في "سلسلة الأحاديث الضعيفة" رقم (۱۰۳۹).

بسم الله الرحمن الرحيم

نامه‌ی دووهم

له (عبدالعزيز بن عبدالله بن باز) هوه بۆ ئهوانه‌ی كه ئه‌ییبین له موسلمانان، خوای گه‌وره من و ئه‌وانیش سه‌ركه‌وتوو بکات بۆ ده‌ست گرتن به ئایینه‌که‌یه‌وه و دامه‌زراوی له سه‌ری آمین : السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

له پاشاندا:

هه‌ندی له بریایان پرسسیاریان لێ کردوم ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ی كه هه‌ندی له نه‌زانه‌کان ده‌یکه‌ن له پارانه‌وه له جگه له خوای گه‌وره و داوای فریاکه‌وتن لێیان له کاتی ته‌نگانه و پێویستیدا، وه‌کو پارانه‌وه له جنی و داوای فریاکه‌وتن لێیان و په‌یمان دان پێیان و سه‌ربرپن بۆیان و هاوشیوه‌ی ئه‌مانه، وه‌کو قسه‌ی هه‌ندیکیان كه ده‌لێن (ئه‌ی حه‌وت بیه‌ن) مه‌به‌ستیان پێی حه‌وت له سه‌رکرده‌ی جنی‌یه‌کانه.

ده‌لێن ئه‌ی حه‌وته‌که وای لێ بکه‌ن ئێسکی بشکێنن و خوینی بخۆن و بیانشیوین، وه هه‌روه‌ها له‌م جو‌ره قسانه‌یان هه‌ندیکیان ده‌لێن: (ئه‌ی جنی نیوه‌پۆ بیه‌ن ئه‌ی جنی عه‌س)، وه ئه‌م قسانه زۆره له هه‌ندی لایه‌کانی باشور، وه ئه‌وه‌ی پاشکۆی ئه‌م نیشانه‌یه‌یه، پارانه‌وه له مردوووه‌کان له پێغه‌مبه‌ران و پیاوچاکان و جگه له‌وان، وه پارانه‌وه له فریشته‌کان و داوای فریاکه‌وتن لێیان و ئه‌مانه و هاوشیوه‌ی ئه‌مانه هه‌موو پوو ده‌ده‌ن له زۆر له‌و که‌سانه‌ی که خۆیان ده‌ده‌نه پال ئیسلام به نه‌زانین و لاسایی کردنه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی پێش خۆیان !!!

وه له‌وانه‌یه هه‌ندیکیان ئه‌م شته ئاسان بکه‌ن و بلێن ئه‌مه شتی که به‌سه‌ر زماندا دێت و مه‌به‌ستمان نی‌یه و باوه‌رمان پێی نی‌یه، هه‌روه‌ها پرسسیاری لێم کردوو ده‌رباره‌ی ژن و ژنخوازی له‌گه‌ڵ ئه‌و که‌سانه‌ی که ناسراون به‌م شتانه، هه‌روه‌ها ده‌رباره‌ی سه‌ربرپاوی ده‌ستیان و نوێژکردن له سه‌ریان له پاش مردنیان، وه نوێژکردن له دواینه‌وه، وه ده‌رباره‌ی به‌راست دانانی جادوگه‌ران و فالچیان و باوه‌رپێکردنیان، وه‌کو ئه‌وه‌ی که یه‌کێک بانگه‌شه‌ی زانیی نه‌خۆشی‌یه‌که و هۆکاره‌کانی ده‌کات ته‌نها به‌وه‌ی که سه‌یری شتی بکات که به‌سه‌ر لاشه‌ی نه‌خۆشه‌که‌وه بی‌ت وه‌کو جه‌مه‌دانی و شه‌روال و له‌چک و هاوشیوه‌ی ئه‌مانه .

وه‌لام: الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبی بعده وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهم الى يوم الدين.

له‌پاشاندا: خوای گه‌وره جن و مرو‌فی دروست کرد تا به‌تاک و ته‌نها بیه‌رستن و هاوبه‌شی بۆ دانه‌نین و تاییه‌تی بکه‌ن به پارانه‌وه لێی و داوای فریاکه‌وتن لێی و سه‌ربرپن بۆی و په‌یمان دان پێی و جی‌به‌جی کردنی هه‌موو جو‌ره‌کانی تری په‌رستن، وه خوای گه‌وره پێغه‌مبه‌رانی ناردوو به‌م شته، وه فه‌رمانی پێیان کردوو به‌م په‌رستنه‌، وه کتێبه ئاسمانی‌یه‌کانی دابه‌زاندوو که له هه‌موویان گه‌وره‌تر قورئانی پیرۆزه بۆ پوون کردنه‌وه‌ی ئه‌م په‌رستنه و بانگه‌وازکردن بۆ لایان و ئاگادارکردنه‌وه‌ی خه‌لکی له هاوبه‌ش بریاردان بۆ خوای گه‌وره و په‌رستنی جگه له خوای گه‌وره، که ئه‌مه‌یش بنچینه‌ی بنچینه‌کانه و بناغه‌ی نه‌ته‌وه و دینی ئیسلامه، وه مانای شایه‌تی دانه به (لا إله إلا الله)، چونکه مانا که‌ی بریتی‌یه له‌وه‌ی که هیچ په‌رستراویکی حه‌ق نی‌یه که شایه‌نی په‌رستن بی‌ت جگه له خوای گه‌وره، نه‌فی خوایه‌تی ده‌کات له‌جگه له خوای گه‌وره و په‌رستن جیگیر ده‌کات به‌تاک و ته‌نها بۆ خوای گه‌وره جگه له هه‌موو دروست کراوه‌کان.

وه به‌لگه له‌سه‌ر ئه‌م شته زۆره له قورئان و سوننه‌تی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی (ﷺ) له‌وانه خوای گه‌وره ده‌فه‌رمی‌ت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاریات: ۵۶] .

واته: من پەری و ئادەمیزادەم دروست نەکردووێ تەنھا بۆئەو نەبیّت کە بەتاک و تەنھا من بپەرستن و ھاوبەشم بۆ بپارنەدەن .

وہ دەفەرمیّت: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ۲۳] .

واته: پەرەردگارت بپاری داوێ کە هیچ کەسێک نەپەرستن تەنھا ئەو نەبیّت.

وہ دەفەرمیّت: ﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ [البینة: ۵] .

واته: فەرمانیان پێنەکرا بوو تەنھا بە پەرستنی خوا ی گەرە نەبیّت بە دڵسۆزی یەوێ لە پەرستندا، وە بەلادان لە ھەموو دینەکانی تر بۆ دینی ئیسلام.

وہ دەفەرمیّت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: ۶۰] .

واته: پەرەردگارتان فەرموویەتی بە تەنھا لە من بپارێنەوێ ئەوا من وەلامتان دەدەمەوێ وە ئەو کەسانە ی کە خۆیان بەگەرە دەزانن لە ئاست پارانەوێ لە من ئەوانە دەخرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوێ بەسەر شوپی و پيسوایی.

وہ دەفەرمیّت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ [البقرة: ۱۸۶] .

واته: ئەو محمّد (ﷺ) ئەگەر بەندەکانی من پرسیاری منیان لێت کرد ئەوا من نزیکم لێیانەوێ بە بینین و بیستن و زانیاری و دەسلالت، وە وەلامی پارانەوێ خەلکی دەدەمەوێ ئەگەر لە من بپارێنەوێ.

خوا ی گەرە لەم ئایەتانەدا پوونی کردوێ کەوا پەری و مرقفی بۆ پەرستنی خۆی دروست کردوێ، وە فەرمانی کردوێ و ئامۆژگاری کردوێ کە جگە لەخۆی کەسی تر نەپەرستێت، خوا ی گەرە خۆی فەرمانی کردوێ بەبەندەکانی وە ئامۆژگاری کردوون لە ئایەتە تەواوێ کانی قورئان دا و لەسەر زمانی پیغەمبەرە کە ی (ﷺ) کە هیچ کەسی تر نەپەرستن تەنھا پەرەردگارە کە یان نەبیّت، وە خوا ی گەرە پوونی کردوێتەوێ کە پارانەوێ پەرستنیکی گەرە یە ھەرکەسێک خۆی بەگەرە بزانیّت لەئاستیدا و بۆ خوا ی گەرە جی بەجی نەکات ئەوا دەچیتە ناو ئاگری دۆزەخەوێ، وە فەرمانی کردوێ بەبەندەکانی کە بەتاک و تەنھا لەو بپارێنەوێ وە پای گەیانندوێ کە نزیکە و وەلام دەرەوێ و وەلامی پارانەوێ کانیان دەداتەوێ، بۆیە پیویستە لەسەر ھەموو بەندەکان پەرەردگاریان تاییبەت بکەن بەپارنەوێ تەنھا لەو بپارێنەوێ، چونکە جوړیکە لەپەرستن کە لەپیناویدا دروست کراون و فەرمانیان پێکراوێ پێی، خوا ی گەرە دەفەرمیّت:

﴿قُلْ إِنِّي صَلَاتِي وَإِسْكَي وَمَحْيَايَ وَلِلَّهِ رَبُّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ [الأنعام: ۱۶۲-۱۶۳] .

واته: ئەو محمّد (ﷺ) بەخەلکی بلی: بەراستی نوێژ و ئازەل سەربرپین و ژیان و مردن ھەمووی بۆ پەرەردگاری ھەموو جیھانە، هیچ ھاوبەشیکی نییە وەمن بەم شتانە فەرمانم پێکراوێ لە لایەن پەرەردگارمەوێ، وە من یەکەم موسلمانم لە ئوممەتی خۆم.

خوا ی گەرە فەرمانی بە پیغەمبەرە کە ی (ﷺ) کردوێ کە بەخەلکی رابگە یەنن نوێژ کردن و ئازەل سەربرپین و ژیان و مردنی بۆ پەرەردگاری ھەموو جیھانە وە هیچ ھاوبەشی نییە، ھەرکەسێک ئازەل یاخود ھەر شتیکی تر سەربرپیت بۆ جگە لە خوا ی گەرە ئەوا ھاوبەشی بۆ خوا داناوێ، ھەرەکو چۆن نوێژ بکات بۆ جگە لە خوا ی گەرە، چونکە خوا ی گەرە نوێژ و سەربرپینی بەیەکەوێ داناوێ، وە پای گەیانندوێ کە ھەردووکیان بۆ خوا ی

گه ورن به تاك و تهنهاو هاوبه شى نى يه، وه ههركه سيك ئازهل سهربرپيت بۆ جگه له خواى گه وره له پهرى و فريشته و مردوووه كان و جگه له مان به مه خوى نزيك بكاته وه لييان ئهوا وهكو ئه وه وايه كه نويزى كردبيت بۆ جگه له خواى گه وره .

وه له فهرموده ي صحيح دا هاتوو كه پيغه مبه ر (ﷺ) ده فهرميت: ((لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ))^(۱).

واته: خواى گه وره نه فره تى كردوو له وه كه سه ي كه ئازهل ياخود هه ر شتيكى تر سه رده برپيت بۆ جگه له خواى گه وره .

وأخرج الإمام أحمد بسند حسن عن طارق بن شهاب (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) أنه قال: «مر رجلان على قوم لهم صنم لا يجوز أحدهما حتى يقرب له شيئاً، فقالوا لأحدهما: قرب، قال: ليس عندي شيء أقرب، قالوا: قرب ولو ذباباً، فحلب ذباباً فدخل النار، وقالوا للآخر: قرب، قال: ما كنت لأقرب لأحد شيئاً دون الله عز وجل، فضربوا عنقه فدخل الجنة»^(۲).

واته: دوو پياو تپه رپوون به سه رقه وميكا كه بتيكان هه بوو هيچ كه سيك لى تپه ر نه ده بوو هه تا شتيكى بۆ نه كرديا به قوربانى، به يه كيكيانيان ووت: قوربانى بۆكه، ئه ويش له وه لام دا ووتى: هيچ شتيكم پى نى يه تا بيكه به قوربانى. ئه وانيش پييان ووت: قوربانى بۆ بكه ئه گه مي شيكي ش بيت، ئه ويش مي شيكى سه رپى بۆ به كه يان و كردي به قوربانى ئه وانيش پيگه يان به ردا كه بروات به لام خواى گه وره كردي ناو ئاگرى دۆزه وه .

به وه ي تريان ووت: قوربانى بۆكه، ئه ويش له وه لام دا ووتى: من بۆ جگه له خواى گه وره هيچ كاتي ك بۆ هيچ كه سيك هيچ شتيكم نه كردوو به قوربانى، ئه وانيش دايان له ملي و كوشتيان به لام خواى گه وره كردي به هه شته وه .

كه واته ئه گه ر كه سيك خوى نزيك بكاته وه له بتي ك و هاوشيوه ي به مي شيك و هاوشيوه ي بيت به هاوبه ش برپار ده ر و شايه نى ئاگرى دۆزه خ بيت، ئيت ر چۆن بۆ كه سيك كه بپارپته وه له پهرى و فريشته و پياو چاكان و داواى فرياكه وتنيان لى بكات و په يمانيان بداتى و خوى لييان نزيك بكاته وه به ئازهل سه ربرپن و به هيو اى پاراستنى ماله كه ي بيت ياخود چاك بوونه وه ي نه خو شه كه ي ياخود ساغى ئازله كه ي و كشتوكاله كه ي، ياخود ئه م شتانه بكات له ترسى خراپه ي پهرى و هاوشيوه ي ئه مانه، ئه مانه و هاوشيوه يان شايه نترن و له پي شترن به وه ي كه ببن به هاوبه ش برپارده ر و بچنه ناو ئاگرى دۆزه خ وه له و پياوه ي كه مي شيكى كرد به قوربانى بۆ به كه، وه له و ئايه تانه ي كه له م باره يه وه هاتون خواى گه وره ده فهرميت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ [الزمر: ۲-۳].

واته: خواى گه وره بپه رسته به تاك و تهنها و به دلسۆزى و ني هت پاكي له ديندا، ئايا خواى گه وره دينى پاك و بى گه رد و دلسۆزى بۆ نى يه له خراپى هاوبه ش برپاردان، وه ئه وانى كه خه لكى له جگه له خواى گه وره كرديو يان به خوا و ده يانپه رستن ئه گه ر پرسياريان لى بكه ين بۆچى ده يانپه رستن؟ ئهوا له وه لامدا ده لي ن: نايانپه رستين ته نها بۆ ئه وه نه بيت كه له خواى گه وره مان نزيك بكه نه وه، خواى گه وره خوى له پۆژى دوايى دا برپارده دات له نيوانى

(۱) صحيح مسلم رقم: (۱۹۷۸) .

(۲) أخرجه الإمام أحمد في الزهد .

موسلمانان و هاوبهش برپار دهران له و شته ی که تییدا جیاوازن که بریتی یه له یه کخوابه رستی و هاوبهش برپاردان، وه به پاستی خوی گه وره پینمایی که سانیك ناکات که زور دروزن و کافرین.

وه دهفه رمیت: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَبْتُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [یونس: ۱۸].

واته: هاوبهش برپار دهران له جگه له خوی گه وره که سانیك ده په رستن که نه زیانیان پی ده گه یه نن نه سوود، وه ده لئین: ئەمانه تکاکارمانن لای خوی گه وره و تکامان بو ده کهن، تو ئەی محمد (ﷺ) پییان بلای: ئایا ئیوه هه والی هاوبهش برپاردان به خوی گه وره ده دهن که خوی گه وره خوی نازانیت له ئاسمانه کان و زه ویدا هاوبهشی هه بی، پاک و بی گهردی و بهرزی بو خوی گه وره له و هاوبه شانه ی که بو خوی گه وره ی برپارده دهن.

خوی گه وره له م دوو ئایه ته دا پیمان راده گه یه نیت که هاوبهش برپار دهران جگه له خوی گه وره پشت و په نا و خویان بو خویان داناوه له دروست کراوه کاند له گه ل خوی گه وره دا ده یان په رستن به پارانه وه لییان و ترسان لییان و به هیوابون پییان و سه ربین بویان و په یمان دان پییان و هاوشیوه ی ئەم په رستنانه، به قسه ی خویان ئەم خویانه هه رکه س بیان په رستیت له خوی گه وره ی نزیک ده که نه وه و تکایان بو ده کهن له لای خوی گه وره، وه خوی گه وره به درویان ده خاته وه و به تالی یه که یان پوون ده کاته وه و ناویان ده نیت به دروزن و کافر و هاوبهش برپارده ر، وه نه فسی پیروزی خوی پاک راده گریت له و هاوبهش برپاردانه ی ئەوان که دهفه رمیت: (سبحانه و تعالی عما یشرکون) به م شته زانراوه که هه رکه سیك فریشته یه ک یان پیغه مبه ریک یاخود په ری یه ک یاخود داریک دابنیت و له گه ل خوی گه وره دا لی بیارپته وه و داوی فریا که وتنی لی بکات و خوی لی نزیک بکاته وه به په یمان دان پیی و سه ربین بوی به و هیوا یه ی که تکای بو بکات لای خوی گه وره له خوی گه وره ی نزیک بکاته وه یاخود به هیوا ی چاره سه ری نه خوشیک یاخود پاراستنی مال و سامان یاخود پاریزراوی که سیکی نا ئاماده یاخود هاوشیوه ی ئەمانه، ئەوا به تأکید ی که وتوته ناو ئەو هاوبهش برپاردانه گه وره یه و ئەو به لا خراپه که خوی گه وره ده رباره ی دهفه رمیت:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ، وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ [النساء: ۴۸].

واته: به پاستی خوی گه وره له که سیك خوش نابیت که هاوبهشی بو برپار بدات، وه له هاوبهش برپاردان که متر و خوارتر خوی گه وره خوش ده بیت له که سیك که ویستی لی بیت، وه هه رکه سیك هاوبهش بو خوی گه وره برپار بدات ئەوا به تأکید ی تاوانیکی زور گه وره ی هه لبه ستوه، هه روه ها دهفه رمیت: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة: ۷۲].

واته: به تأکید ی هه رکه سیك هاوبهش بو خوی گه وره برپار بدات ئەوا خوی گه وره به هه شتی له سه ر حه رام ده کات و شوینی ئەو ناگری دوزه خه، وه سه مکاران که هاوبهشیان بو خوا برپار داوه هیچ که سیك پشتیوانیان ناکات و ناتوانیت رزگاریان بکات.

وه تڪاكردن پرووده دات له پوژي قيامه تدا بو خه لکي يه خواپه رست و نيته پاك نهك بو خه لکي هاوبه ش برپاردهر، هه روه كو چوڻ پيغه مبهه (ﷺ) كاتيک پرسيارى لى كرا كى به خته وهرترين كه سه به تڪاكرده كه ت؟ فهرمووى: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ»^(۳).

واته: هه ركه سيك كه بليت لا اله الا الله به دلسوژى و نيته پاكي يه وه له دلى يه وه. هه روه ها فهرموويه تى: «لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلْ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَأَنَا اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا»^(۴).

واته: هه موو پيغه مبهه ريك (عليهم الصلاة والسلام) دوعايه كى وه رگيراو وه لامدراوى هه بو، وه هه موو پيغه مبهه ريك پارانه وه كهى خوى پيش خست به لام من پارانه وه كه م دواخست و شاردمه وه به تڪاكردن بو ئومه ته كه م له پوژى دوايى كه ان شاء الله هه موو كه سيك ده رگريته وه له ئومه ته كه م كه هيج هاوبه شيكى بو خوى گه وه برپار نه داييت.

وه هاوبه ش برپاردهر سهره تاكان باوه رپان به وه هه بو كه خوى گه وه په وه رديگار و دروست كه رو پوژى ده رپانه، به لام خويان په يوه ست كرده بو به پيغه مبهه ران و پياوچاكان و فريشته كان و دار و به رده كان و هاوشيوه ي ئه مانه به هيواي تڪاكرديان بوون له لاي خوى گه وه و نزيك كرده وه يان له خوى گه وه هه روه كو چوڻ له تايه ته كانى پيشتردا باس كرا، وه خوى گه وه بيانويانى وه رنه گرت و پيغه مبهه ريش (ﷺ) بيانويانى وه رنه گرت، به لكو خوى گه وه به رهه لستى كردن له قورئانه پيروزه كه يدا وه ناويانى نا به كافر و هاوبه ش برپار ده ر، وه به درويانى خسته وه له قسه كه ياندا كه ده يانوت ئه م خويانه تكانمان بو ده كه ن و له خوى گه وه ره مان نزيك ده كه ونه وه، وه پيغه مبهه ر (ﷺ) له سهر ئه م هاوبه ش برپاردهر كوشتاريانى كرد تا به دلسوژيه وه ته نها خوى گه وه په رستن وه كو جى به جى كردنى فهرمانى خوى گه وه كه ده فهرمييت:

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ [الأنفال: ۳۹].

واته: كوشتاري كافرو هاوبه ش برپاردهر ان بكه ن تاهاوبه ش برپاردان بلاونه بيته وه و دين و خواپه رستى هه مووى ته نها بو خوى گه وه بييت.

وه پيغه مبهه ر (ﷺ) فهرمويه تى: «أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقيمُوا الصلاةَ وَيُؤْتُوا الزكاةَ، فإذا فعلوا ذلك عَصِمُوا مِنِّي دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ»^(۵).

واته: له لايه نى خوى گه وه وه فهرمانم پى كراوه كه كوشتارى خه لکى بكه م هه تا شايه تى ده دهن به وهى كه هيج په رستراويكى حق نيه شايه نى په رستن بييت جگه له خوى گه وه، وه محمد (ﷺ) پيغه مبهه رو نيردراوى خوايه بو گوپرايه لى كردن، وه نويز بكه ن و زه كات بده ن، ئه گه ر ئه م شتانه يان كرد ئه وا خوين و ماليان له من پاريزراو ده بييت ته نها به مافى ئيسلام نه بييت (ئه گه ر موسلماننيك بكوژييت، ياخود له پاش زه وياجىكى شه رعى زينا بكات، ياخود له دين هه لگه رپيته وه، ئه وا مافى ئيسلامه كه بيكوژييت) وه حسابيان له لاي خوى گه وه ريه.

وه ماناي فهرموده كهى پيغه مبهه ر (ﷺ) كه ده فهرمييت:

^(۳) صحيح البخاري رقم: (۹۹).

^(۴) صحيح البخاري رقم: (۶۳۰۴).

^(۵) صحيح البخاري رقم: (۲۹۴۶) وصحيح مسلم رقم: (۲۲).

((حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)).

واته: هه تا خوی گه وره تایبته بکه نه به پرستن وجگه له و که سی تر نه پرستن، وه هاوبهش برپارده ران له پهری ده ترسان و په نایان به وان ده گرت خوی گه وره له م باره یه وه ئه م ئایه ته ی دابه زاند: ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ [الجن: ۶].

واته: پیاوانیک له مروف په نایان ده گرت به پیاوانیک له پهری ئه مانیش زیاتر ده یانیا ترساند، زانایانی ته فسیر دهر باره ی ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ ده فهرمون: واته زیاتر ترسیان ده خسته دلایانه وه چونکه پهری خوی لا گه وره ده بیته و خوی به گه وره ده زانیته کاتیک بینی که مروف په نایان پی ده گرن. ئه وانیش ده یانترسیان تا زیاتر بیانیه پرستن و په نایان بو به رن.

به لام خوی گه وره له جیاتی ئه مه په نا گرتنی به خوی و وشه ته واوه کانی بو موسلمانان دانا، وه له م باره یه وه ده فهرمیته: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [الأعراف: ۲۰۰].

واته: ئه گه ر شیتان وه سوه سه و گومانی خراپی بوت دروست کرد ئه وا په نابگره به خوی گه وره، چونکه به راستی خوی گه وره بیسه ره و زانایه.

وه ده فهرمیته: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ [الفلق: ۱].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) بلای په نا ده گرم به په روه ردگاری به ره به یانیا.

وه ده فهرمیته: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ [الناس: ۱].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) بلای: په نا ده گرم به په روه ردگاری هه موو خه لکی، وه به صحیحی له پیغه مبه ره وه (ﷺ) هاتوه که فهرمویه تی: «مَنْ نَزَلَ مَنَزِلًا فَقَالَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنَزِلِهِ ذَلِكَ»^(۶). واته: هه ر که سی که له هه ر شوینیک لایداو دابه زی و مایه وه ئه گه ر بلایته: په نا ده گرم به وشه ته واوه کانی خوی گه وره (قورئان) له شه پ و خراپه ی ئه وه ی که دروستی کردوه، ئه وا هیچ شتیک زیانی پی ناگه یه نیته هه تا له وشوینه ده روات.

وه له و ئایته و فهرمودانه ی پیشتر داواکه ری رزگاری و ئه وه ی ده یه ویت پاریزگاری بکات له ئایینه که ی و پاریزراو بیت له هاوبهش برپاردان به ووردو درشتی یه وه ده زانیته و بو ی ده رکه وت که خو په یوه ست کردن به مردوه کان و فریشته کان و پهری یه کان و جگه له مانه له دروست کراوه کان و پارانه وه لییان و داوای په ناگرتن لییان و هاوشیوه ی ئه مانه له کرده وه ی خه لکی سه رده می نه فامی هاوبهش برپارده رانه، وه له ناشیرینترین هاوبهش برپاردانه بو خوی گه وره، بو یه پیویسته له سه رمان وازی لی بهینین و ناگاداری بین له خومان و ناموزگاری خه لکی بکهین به وازهینان لی و به ره لستی کردنی ئه وانه ی که ده یکه ن، وه هه رکه سی که له ناو خه لکی دا به م کرده وه هاوبهش برپاردانه ناسرابیته ئه وا دروست نی یه ژن و ژنخوازی له گه ل بکریته و سه رپراوی دهستی بخوریت و که مرد نوژی له سه ربکریته، یاخود نوژی له پشتی یه وه بکریته هه تا ئه و کاته ی که توبه کردنی خوی له م شتانه ئاشکرا ده کات و به دل سوژی یه وه له خوا ده پارپیته وه به ته نها و هه ر ئه و ده په رستیته، وه پارانه وه په رسته به لکو کاکله و ناوه پوکی په رسته هه روه کو پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمیته: «الدعاء هو العبادة»^(۷).

^(۶) صحیح مسلم رقم: (۲۰۸۰).

^(۷) صحیح الجامع الصغیر رقم: (۳۴۰۷).

واته: پارانه وه له خوا بریتی یه له په رستنی خوی گه وره، وه له قسه یه کی تردا ((الدعاء مخ العبادة))^(۸)، واته: پارانه وه کاکله و ناوه پوکی په رستنه.

خوی گه وره ده فهرمیت: ﴿وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَأَمَّةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ [البقرة: ۲۲۱].

واته: ئه ی باوه پداران ئافره تی هاو به ش بریارده ر مه خوان هه تا باوه پ دینن، وه ئافره تیکی به نده ی باوه پدار باشته له ئافره تیکی ئازادی هاو به ش بریارده ر هه رچه نده ئه گه ر سه رسامی بن له جوانی و مال و پله و پایه دار، وه ئافره تانی باوه پدار مه دن به هاو به ش بریارده ر هه تا باوه پ ده هیئنن، وه به نده یه کی باوه پدار باشته له هاو به ش بریارده ریکی ئازاد هه رچه نده پی سهرسام بن چونکه ئه وانه (هاو به ش بریارده ران) بانگه وازی مال و مندالیان ده که ن بۆ دۆزه خ، وه خوی گه وره بانگه واز ده کات بۆ به هه شت و لیخو شبوونی خوی به ویست و پیگا پیدانی خوی، وه ئایه ته کانی خوی بۆخه لکی پوون ده کاته وه به لکو یاد بکه نه وه.

وه خوی گه وره قه ده غه ی کردوه له موسلمانان که ئافره تانی هاو به ش بریارده ر بخوانن له وانه ی که بت و پهری و فریشته و جگه له مانه ده په رستن، هه تا باوه پ ده هیئنن به دلسۆزی په رستن بۆ خوی گه وره به تاک و ته نها، وه به راست دانانی پیغه مبه ر (ﷺ) له و شتانه ی که هیئاویتی، وه شوین که وتنی ریگا و به رنامه که ی، وه قه ده غه ی کردوه که ئافره تانی موسلمان بدرین به پیاوانی هاو به ش بریارده ر هه تا باوه پ ده هیئنن به دلسۆزی په رستن بۆ خوی گه وره به تاک و ته نها و به راست دانان و باوه پکردن به پیغه مبه ر (ﷺ) وه شوینی که وتنی، وه خوی گه وره پیما نی راگه یاندوه که ئافره تیکی به نده ی باوه پدار باشته له ئافره تیکی ئازادی هاو به ش بریارده ر هه رچه نده هه ر که سیك ته ماشای بکات و گوئی له قسه کردنی بی سهرسامی جوانی و قسه باشی بیت، وه به نده یه کی باوه پدار باشته له هاو به ش بریارده ریکی ئازاد هه رچه نده بیسه ر و بینه ره که ی سهرسامی جوانی و زمان پاراوی و ئازایه تی و جگه له مانه ی بیت، پاشان هو ی ئه م ووته دریژه پوون ده کاته وه که ده فهرمیت: ﴿أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ مه به ستی به مه پیاو و ئافره تانی هاو به ش بریارده ر، چونکه ئه وان بانگه واز که ری دۆزه خن به ووته و کرده وه ژیان و په وشتیان، به لام پیاوان و ئافره تانی باوه پدار بانگه واز که ری به هه شتن به په وشت و کرده وه ژیانان ئیتر چۆن ئه وانه و ئه مانه یه کسان ده بن.

خوی گه وره ده رباره ی دوو پوهه کان ده فهرمیت:

﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ [التوبة: ۸۴].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) هیچ کاتیک هه تا هه تابه نویتز مه که له سه ر ئه و دوو پوهانه که ده مرن، وه له سه ر گوړه که یشیان رامه وه سه ته و بۆیان مه پارپیره وه له خوی گه وره، چونکه ئه وان به راستی کافر و بی باوه پوون به خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) وه به فاسقی و له پی ده رچووی مردوون.

خوی گه وره له م ئایه ته پیروژه دا پوونی کرده وه که مروقی دوو پوو و کافر نویتزیان له سه ر ناکریت له پاش مردنیان به هو ی کافر بوونیان به خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ)، هه روه ها نویتزیشیان له دواوه ناکریت و ناکرین به

^(۸) تیبینی: له هه ندیک کتیبدا ئه مه وه که فهرموده ی پیغه مبه ر (ﷺ) باسکراوه، به لام ئه مه فهرموده یه کی لاواز و (ضعیف) له، پروانه: ضعیف الجامع الصغیر رقم: (۳۰۰۳).

پیشوا بو موسلمانان به هوی کوفر و ناپاکی و دوژمنایه تی گه وره له نیوان ئه وان و موسلماناندا، ههروه ها چونکه ئه وان خاوه نی نویژ و په رستن نین چونکه کوفر و هاوبه ش بریاردان هیچ کره وه یه که له گه لیاندا نامینیت و هه مووی به تال ده بیته وه، داوی پاریزراوی له خوی گه وره ده که مین له م شته، خوی گه وره ده رباره ی حه رامی مرداره وه بوو و سه ربراوی دهستی هاوبه ش بریارده ران ده فره میت: ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ [الأنعام: ۱۲۱].

واته: ئه ی موسلمانان ئه و سه ربراوانه مه خۆن که ناوی خوی لی نه هینراوه له کاتی سه ربپندا، چونکه خواردنیان له فره مان ده رچوونی خوی گه وره یه، وه شه ی تانه کان گومان و قسه ده نیرن بو هاوبه یمانه کانیا ن تا ده مه قالی و گفتوگوتان له گه لدا بکه ن، وه نه گه ر ئیوه گو یزایه لی ئه وان بکه ن له حه لال کردنی حه رامدا ئه و ئیوه یش به بی گومان هاوبه ش بریارده رن بو خوی گه وره .

خوی گه وره قه ده غه ی کردوه له موسلمانان له خواردنی مرداره وه بوو و سه ربراوی دهستی هاوبه ش بریارده ر، چونکه پیسه و سه ربراوه که ی دهستی حوکی مرداره وه بووی هه یه هه رچه نده نه گه ر ناوی خوایشی له سه ر هینابیت، چونکه ناوی خوا هینان له وانه وه به تاله و هیچ شوینه واریکی نی یه چونکه په رستنه و هاوبه ش بریاردانیش په رستن به تال ده کاته وه و نایه یلیت هه تا هاوبه ش بریارده ره که تۆبه ده کات و ده گه پیته وه لای خوی گه وره، وه خوی گه وره سه ربراوی دهستی جوله که و گا وره کانی حه لال کردوه که ده فره میت: ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَّ لَهُمْ﴾ [المائدة: ۵].

واته: سه ربراوی دهستی جوله که و گا وره کان بو ئیوه ی موسلمان حه لاله و ه ی ئیوه یش بو ئه وان حه لاله، چونکه ئه وان خویان ده دهنه پال ئایینیکی ئاسمانی و به قسه ی خویان ده لین ئیمه شوین که وتووی (موسی و عیسی) ین (علیها الصلاة والسلام) هه رچه نده له م شته دا درۆ ده که ن، وه خوی گه وره به تأکید ئایینه کانیا نی سپیوه ته وه و به تالی کردوه ته وه به ناردنی محمد (ﷺ) بو هه موو خه لکی به تی کرا، به لام خوی گه وره سه ر براوی دهستی گا ورو جوله که و خواستنی ئا فره ته کانیا نی بو مان حه لال کردوه له به ر دانای یه کی زۆر و نه ینی یه کی چا و دی ری کرا و که زانایان پوونیا ن کردۆ ته وه به پیچه وانه ی هاوبه ش بریارده ران له بت په رستان و مردو په رستان له پیغه مبه ران و پیا و چاکان و جگه له مان، چونکه ئایینی ئه مان هیچ بنچینه یه کی نی یه و گومانی تیدا نی یه که له بنچینه وه به تاله، بۆ یه سه ربراوی دهستیا ن وه کو مرداره وه بوو وایه و خواردنی حه لال نی یه .

به لام و ته ی هه ندی خه لکی که به به رامبه ره که ی ده لیت: (په ری دهستی لیت وه شانده) (په ری بردوتیتی) (شه ی تان پفاندویه تی) و هاو شیوه ی ئه مانه، ئه مانه ده چیته بواری جوین و قسه ی ناشیرینه وه و دروست نی یه له نیوان موسلماناندا وه کو هه موو جو ره کانی تری جوین دان و قسه ی ناشیرین کردن و ناچیته بواری هاوبه ش بریار دانه وه، مه گه ر ئه وه ی واده لیت با وه ری و ابیت په ری هه ل سوکه وت ده که ن له ناو خه لکیدا به بی ریگه پی دان ویستی خوی گه وره، ئه و هه رکه سی که ئه م بیرو با وه ره ی هه بیت له په ری و جگه له مان له دروست کرا وه کان ئه و کافره به هوی ئه م بیرو با وه ره وه، چونکه خوی گه وره خاوه نی هه موو شتی که و ده سه لانداره به سه ر هه موو شتی که و هه ر ئه و سوود پیگه یه نه رو زیان پیگه یه نه ره، و هیچ شتی که به بی ویست و توانا و ریگه پی دان و بریاری پی شوی ئه و نابیت، هه روه کو خوی گه وره فره مان به پیغه مبه ر (ﷺ) ده کات که ئه م بنچینه گه وره یه به خه لکی پابگه یه نیت

ده فەر مێت: ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأعراف: ١٨٨].

واته: ئەو محمد (ﷺ) به خەڵکی بۆ: من توانای سود و زیان گەیاندم نەبێت، بۆ نەفسی خۆم مەگەر خوا ویستی لای بێت، وە ئەگەر من زانیاری غەیبم بزانایە ئەو ئیشی چاکە و خێرم زۆر دەکرد و هیچ کاتێک توشی خراپە نەدەبووم، بەلام من توانای ئەم شتانەم نەبێت، تەنها من ترسێنەر و مژدە دەرم بۆ کەسانێک کە باوەر بەهێنن. باشە ئەگەر گەرەمی هەموو دروست کراوەکان و باشتەریانی محمد (ﷺ) مۆلکی سود و زیانی نەبێت بۆ نەفسی خۆی مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ئەو ئیتر چۆن جگە لەو لە دروست کراوەکان توانای سود و زیان پێگەیانندیان هەیە؟، وە ئایەتی تر لە مانایەوه زۆرن.

بەلام پرسیار کردن لە هەوالدەرانی غەیب و فالچی و جادوگەر و ئەستێرناسان و هاووشیووی ئەمانە کە دەلی هەوال لە غەیبەوه وەردەگریت ئەمە ئیشی خراپە و دروست نەبێت، وە باوەر پکردن پێیان سەخت ترو خراپترە بە لکو لقیکی کوفەر چونکە پیغەمبەر (ﷺ) دە فەر مێت: «مَنْ أَتَى عَرَافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا»^(٩).

واته: هەرکە سێک بجێتە لای فالچی یەك و پرسیار لای بکات ئەو چل پۆژ نوێژی لای وەرنایگێت. و فی صحیحە أيضاً عن معاوية بن الحكم السلمي (رضي الله عنه): «أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) نَهَى عَنْ إِيْتَانِ الْكُهَّانِ وَسُؤَالِهِمْ»^(١٠). واته: پیغەمبەر (ﷺ) قەدەغەیی چوونە لای فالچی و پرسیارکردنی کردووە لێیان. و أخرج أهل السنن عن النبي (ﷺ) أنه قال: «مَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ (ﷺ)»^(١١). واته: هەرکە سێک بجێتە لای فالچی یەك و باوەر پێ بکات لەو قسانەیی کە دەیکات ئەو بە تەکید کوفری کردووە بەو قورئانەیی کە دابەزیووە بۆ سەر محمد (ﷺ). وە فەرمودەیی تر لەمانە زۆرن.

بۆیە پێویستە لەسەر مۆسڵمانان ئاگاداریان لە پرسیارکردن لە فالچی و هەوالدەرانی غەیب و هەموو جادوگەرانی سەرقال بە هەوال دان لە شتی نادیار و سەرلێشیواندنی خەڵکی ئیتر بەناوی چارەسەر و جگە لەمەوه بێت، بەهۆی ئەو قەدەغە کردنەیی پیغەمبەر (ﷺ) لەم شتەو ئاگادارکردنەوهی لای.

هەر وەها ئەو شتانەیش دەگریتەوه کە هەندێ لە خەڵکی بەناوی چارەسەرکردنەوه بانگەشەیی چەند شتیکی غەیب و نادیار دەکەن کاتێک بۆنی جەمەدانی و لەچک و چەفی یەئەخۆشە کە دەکەن یاخود هاووشیووی ئەمانە، پاشان دەلیت: ئەم نەخۆشە ئەو ئیشە کوفەر و ئەم کارە کوفەر کردووە لە شتی نادیار کە لەبۆن کردنی جەمەدانی نەخۆشە کەو هاووشیووی هیچ بەلگەیی تێدا نەبێت، بەلکو مەبەست لەمە تەنها هەلخەڵەتاندن و سەرلێشیواندنی خەڵکی نەزانە هەتا بلێن چارەسەرە کە دەزانیت و جۆرەکانی نەخۆشی و هۆکارەکانی دەزانیت، وە لەوانە یە هەندێ دەرمانیان بدات و پێک بکەوێت لەگەڵ شیفاکەیدا بەقەدەری خوا ئەوانیش وا گومان دەبەن کە شیفاکە بەهۆی دەرمانە کەیی ئەو وەبوو، وە لەوانە یە نەخۆشی یە کە بەهۆی هەندێ لە پەری و شەیتانەکانەوه بێت

(٩) صحیح مسلم رقم: (٢٢٣٠).

(١٠) صحیح مسلم رقم: (٤١٣٣).

(١١) صحیح سنن الترمذی رقم: (١٣٥) و صحیح سنن ابن ماجه رقم: (٦٣٩).

کهوا خزمه تی ئه و فالچی یه ده کهن و هندی شتی نادیا ری پی ده لئین که ئه مان بینویانه ئه ویش پشت به م شته ده به ستیت و پهری و شهیتانه کان پازی ده کات به وهی که گونجاو بیئت بویان له پهرستن، ئه وانیش واز له و نه خۆشه دینن و واز له و ئازارانه دینن که پیشتر داویانه و توشی ئه و نه خۆشه یان کردووه، که ئه مهیش شتیکی زانراوه له پهری و شهیتانه کان و ئه وانه ی که بۆ ئه م ئیشانه به کاریان دینن.

بۆیه پیویسته له سهر موسلمانان ئاگاداری ئه م شته ببن و ئامۆژگاری یه کتر بکه ن به وازهیئان لی و پشت به ستن به خوای گه وره و ته وه کول کردنه سهری له هه موو ئیش و کاریکدا، وه دروسته مرقف دوعای شهرعی و دهرمانی حه لال و چاره سهری لای پزیشک به کاربه یئین که پزیشکه کان پشکنین به کارده هیئین له سهر نه خۆشه که و داکوکی کردن له نه خۆشی یه که ی و هوکاره هه ست پی کراوه کان و ماقوله کان، وه به صحیحی له پیغه مبه ره وه هاتووه (ﷺ) که فه رمویه تی:

((ما أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً عِلْمُهُ مَنْ عِلْمُهُ، وَجَهْلُهُ مَنْ جَهْلُهُ))^(۱۲).

واته: خوای گه وره هه یچ نه خۆشی یه کی دانه به زاندووه ئیلا چاره سهر و شیفایشی بۆ دابه زاندووه ئه وهی بیزانیئت ده یزانیئت و ئه وهیشی نه یزانیئت نایزانیئت.

وه ده فه رمیئت:

((لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرِيءٌ بِإِذْنِ اللَّهِ))^(۱۳).

واته: هه موو نه خۆشی یه ک چاره سهری هه یه، ئه گه ر چاره سهره که توشی نه خۆشی یه که ببیئت ئه و به ریگه پی- دانی خوای گه وره چاک ده بیئت هه.

وه ده فه رمیئت: ((عِبَادَ اللَّهِ تَدَاوَوْا وَلَا تَدَاوَوْا بِحَرَامٍ))^(۱۴).

واته: ئه ی به نده کانی خوا چاره سهری خۆتان بکه ن به لام به حه رام نا.

وه فه رمووده له م مانایانه وه زۆره داواکارین له خوای گه وره که حال ی هه موو موسلمانان چاک بکات و شیفای دل و لاشه یان بدات له هه موو خراپه یه ک، وه کو یان بکاته وه له سهر هیدایهت، وه په نای ئیمه و ئه وانیش بدات له فیتنه گومراکه ره کان، وه له گویرایه لی شهیتان و خۆشه ویستانی، به پاستی هه ر خوای گه وره توانا و ده سه لاتی به سهر هه موو شتی کدا هه یه.

ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم، صلى الله وسلم وبارك على عبده ورسوله نبينا محمد وآله وصحبه.

^(۱۲) سلسله الأحادیث الصحيحة رقم : (۴۵۱).

^(۱۳) صحيح الجامع الصغير رقم : (۵۱۶۴).

^(۱۴) سلسله الأحادیث الصحيحة رقم : (۱۶۳۳).

بسم الله الرحمن الرحيم

نامه ی سی یه م

له (عبدالعزيز بن عبدالله بن باز) هوه بۆ برای به ریژ (.....) خوی گه و ره سه رکه وتوت بکات بۆ هه موو چاکه یه ک ئامین.

السلام علیکم ورحمة الله و برکاته.

له پاشاندا:

نامه به یزه که تان به دهستم گه یشت خوی گه و ره بتان گه یه نیت به هیدایه تی خوی، وه ئه وه ی له خو گرتبوو که له وولاته که تاندا خه لکانیک هه ن که په یوه ستن به چهند ویرد و یادیکه وه که خوی گه و ره هیچ به لگه ی له سه ر نه ناردۆته خواره وه، وه هه ندیکیان داهینراوه و هه ندیکێ تریشیان هاوبه ش بریاردانن، ئه م شتانه یشت ده ده نه پال پیشه وای موسلمانان (علي بن أبي طالب عليه السلام) و جگه له و، وه ئه و ویرد و زیکرانه ده خوینن له دانیشتنی زیکرده، یا خود له مزگه وتدا له پاش نوژی ئیواران به قسه ی خویان نزیکیان ده کاته وه له خوی گه و ره که ده لێن: بۆ خاتری خوا پیاوانی خوا یارمه تیمان بدهن به پشتیوانی خوا، وه ببن به پال پشتمان، وه ده لێن ئه ی قوتبه کان ئه ی دامه زراوان ئه ی گه و ره کان وه لاممان بده نه وه ئه ی خاوهن یارمه تی یه کان له ئیمه دا، وه تکا بکه ن له بهر خوا ئه وه به نده که تانه راوه ستاوه له بهر ده رگا که تاندا ماوه ته وه، وه له که مه تر خه می یه کان ده ترسیت، فریامان که وه ئه ی پیغه مبه ری خوا (عليه السلام) جگه له تو که سی ترمان نی یه بچین بۆ لای، وه له ئیوه داواکاریه کانمان ده ست ده که ویت، وه ئیوه باشتترین خه لکی خوان بۆ خاتری هه مزه ی (عليه السلام) گه و ره ی شه هیده کان، وه ئه وانه ی له ئیوه که بۆ ئیمه یارمه تین فریامان که وه ئه ی پیغه مبه ری خوا (عليه السلام)، وه که ده لیت: خویه سه لاوات بده له سه ر ئه و که سه ی که کردوته به هوی له ت کردنی نه ئینی یه گه و ره کانت و ده رچوونی پووناکی یه سۆزاویه کانت که بووه به جیگیر له جیات ی گه و ره ی پهروه ردگاریتی و جینیشینی نه ئینی یه خویی یه کانت.

که ویستوتانه له م قسانه ئه وه ی داهینراوه وه ئه وه ی هاوبه ش بریاردانه بۆ تانی لیک جیا بکه مه وه و پوونی بکه مه وه، وه ئایا پیشه وایه ک بپاریته وه به م پارانانه وه دروسته نوژی له دواوه بکریت یان نا؟ که هه موو ئه م شتانه زانرا ئه مه وه لامه که یه تی:

الحمد لله وحده و الصلاة و السلام على من لا نبی بعده وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهداه الى يوم الدين، له پاشاندا:

بزانه خوی گه و ره سه رکه وتوت بکات به راستی خوی گه و ره دروست کراوه کانی دروست کردووه و پیغه مبه ره کانی ناردووه (عليهم الصلاة والسلام) به ته نها بۆ ئه وه ی خوی گه و ره بپه رستن وه هاوبه شی بۆ بریارنه دهن، وه جگه له خوی گه و ره که سی تر نه په رستن ههروه کو خوی گه و ره ده فه رمیت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاریات: ۵۶].

واته: من په ری و ئاده میزادم دروست نه کردووه ته نها بۆ ئه وه نه بییت که به تاک و ته نها من بپه رستن و هاوبه شم بۆ بریارنه دهن.

په رستنیش بریتی یه له گوپرایه لی کردنی خوا و پیغه مبه ره که ی (ﷺ) به جی به جی کردنی نه وه ی که خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) فرمانیان پی کردوه، وه وازهینان له وه ی که خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) قه ده غه یان کردوه له گه ل باوه رهیئان به خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) وه نیه ت پاکی بو خوا ی گه وره له کرده وه کاندای له گه ل نه وپه پری خوشه ویستی بو خوا ی گه وره و ته وایتی مل که چی به ته نها بو نه وه وه کو خوا ی گه وره ده فهرمیت: وه ده فهرمیت: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ۲۳].

واته: په وهر دگارت بریاری داوه که هیچ که سیک نه په رستن ته نها نه و نه بیټ.

هر وه کو خوا ی گه وره ده فهرمیت: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [الفاتحة: ۲-۵].

واته: حمد و سوپاس بو خوا ی په وهر دگاری هه موو جیهان، که خوا یه کی به سوژ و په حم و به زه یی یه، خاوه نی پوژ ی سزایه، به تانک و ته نها هه رتو ده په رستین وجگه له تو که سی تر ناپه رستین، وه به تانک و ته نها پشت به تو ده به ستین و پشت به جگه له تو نابه ستین.

له م نایه تانه دا خوا ی گه وره پوونی کرده وه که هر خوی به ته نها شایه نی نه وه یه که بپه رستریټ و پشتی پی ببه ستریټ، هه وهر کو ده فهرمیت:

﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ۲-۳].

واته: به دل سوژی ونیه ت پاکی یه وه له دین دا خوا ی گه وره بپه رستن به ته نها، نایا دینی پاک و یه کخوا په رستی دور له هاو به ش بریاردان بو خوا ی گه وره نی یه؟

وه ده فهرمیت: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ [غافر: ۱۴].

واته: نه ی موسلمانان نیوه خوا بپه رستن و بپارینه وه له خوا به دل سوژی یه وه له په رستندا باکافرانی ش پییان ناخوش بیټ. وه ده فهرمیت:

﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [الحج: ۱۸].

واته: مزگه وت و شوینی کړنوش بردن مولکی خوا یه، بویه له گه ل خوا ی گه وره دا هیچ که سیک تر مه په رستن. وه نایه تی تر له م مانایانه زورن وه هه موویان به لگه ن له سه ر پیو یستیتی به تانک زانینی خوا ی گه وره له په رستندا، وه زانراویشه که پارانه وه به هه موو جوړه کانی یه وه په رستنه، بویه دروست نی یه بو هیچ که سیک له خه لکی بپارینه وه ته نها له خوا ی گه وره نه بیټ، وه پشت نه به ستن و داوای فریا که وتن نه که ن ته نها له خوا ی گه وره نه بیټ، وه کو نیش کردنیک به م نایه ته پیرو زانه و نه وه ی له مانا کانیاندا هاتووه نه مه جگه له شته ناسایی و هوکاره هه ست پی کراوه کان که مروقیکی زیندوی ناماده توانای به سه ریدا هه بیټ، نه مه په رستن نی یه به لکو دروسته به ده قی نایه ت و فهرموده و یه کده نگی زانایان که مروق پشت ببه ستیت به مروقیکی زیندوی به ده سه لات له نیش و کاره ساده و ناسایی یه کاندای که و توانای به سه ریدا هه بیټ، وه کو نه وه ی که پشتی پی ببه ستیت یاخود داوای فریا که وتن لی بکات، له لادانی خراپه ی مندا له که ی یاخود خزمه ت کاره که ی یاخود سه گه که ی و هاوشیوه ی نه مانه، وه وه کو نه وه ی که مروق پشت ببه ستیت به مروقیکی زیندوی ناماده ی به ده سه لات، یاخود نا ناماده به هو ی هوکاره هه ستی یه کان وه کو نامه نوسین و ریکه وتن و هاوشیوه ی نه مانه له دروست کردنی خانوه که ی یاخود چاک کردنی تو تو مبیله که ی و هاوشیوه ی نه مانه، وه له م باره یه وه خوا ی گه وره له چیروکی موسی ده فهرمیت:

﴿فَاسْتَعَاذَ الَّذِي مِنْ شَيْعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ [القصص: ۱۵].

واته: ئه وهی له کۆمه ل و عه شیره ته که ی موسی (ﷺ) بوو داوای فریاکه وتنی لی کرد به سهر دوزمه کهیدا .
 ههروه ها له هاوشیوهی ئه مه داوای فریاکه وتنی مرقف له هاوه له کانی بۆ جیهاد کردن و جهنگ و هاوشیوهی
 ئه مانه , به لام داوای فریاکه وتن له مردوه کان و پهری و فریشته و دارو به رد ئه مانه هاوبه ش برپاردانی گه وره یه و
 هاوشیوهی کرده وهی هاوبه ش برپارده ره سهره تاکانه له گه ل خواجه کانیاں وه کو (العزی واللات) وجگه له مانه ,
 ههروه ها داوای فریاکه وتن و داوای یارمه تی کردن له وه که سانه ی کهوا ده زانریت که وه لی و پیوا باشن له ناو
 زیندوه کاندای به لام له شتی کدا که جگه له خوای گه وره که سی تر تواناو ده سه لاتی تییدا نی یه وه ک چاک کردنه وهی
 نه خویش و هیدایه ت دانی دل و چونه به هه شت و رزگار بوون له دوزه خ و هاوشیوهی ئه مانه , وه ئایه ته کانی پیشتر و
 ئه وهی له مانایاندا بیئت له ئایه ت و فهرموده کانی تر هه موو به لگه ن له سهر پیوستی ئاراسته کردنی دله کان بۆ لای
 خوای گه وره له هه موو ئیش و کاری کدا و خوای گه وره به تاک و ته نها و دلسۆزی یه وه بپهرستریت , چونکه به نده کان
 بۆ ئه م شته دروست کراون و به مه ییش فهرمانیاں پی کراوه ههروه کو چۆن له ئایه ته کانی پیشودا باس کرا , ههروه ها
 له م ئایه ته دا که خوای گه وره ده فهرمیّت: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ [النساء: ۳۶].

واته: به تاک و ته نها خوای گه وره بپهرستن و هیچ هاوبه شی بۆ برپارمه دهن.

وه ده فهرمیّت:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ [البینه: ۵].

واته: فهرمانیاں پی نه کرابوو ته نها به وه نه بیئت که به تاک و ته نها خوای گه وره بپهرستن به نیه ت پاکی و دلسۆزی
 وه هاوبه شی بۆ برپار نه دهن .

وه فهرموده ی پیغه مبه ر (ﷺ) له معاده وه (ﷺ) که ده فهرمیّت: «حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا»^(۱).

واته: مافی خوای گه وره به سهر به نده کانی یه وه ئه وه یه که به تاک و ته نها بیپهرستن و هاوبه شی بۆ برپار
 نه دهن .

وه له فهرموده ی (ابن مسعود) دا (ﷺ) پیغه مبه ر (ﷺ) فهرمویه تی:

«مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو اللَّهَ نَدًّا دَخَلَ النَّارَ»^(۲).

واته: هه رکه سی ک بمریّت و له ژیا نیدا هاوشیوه و هاوبه شی بۆ خوای گه وره دانابیئت و له گه ل خوای گه وره دا لی
 پارابیته وه ئه وا ده چیته ناو ئاگری دوزه خه وه .

وه له فهرموده ی (ابن عباس) (خوایان لی رازی بیئت) له (هه ردوو سه حیجی بوخاری و موسلم) دا کاتی ک
 پیغه مبه ر (ﷺ) معاذ (ﷺ) ده نی ریّت بۆ یه مه ن پی ی ده فهرمیّت: «إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ كِتَابٍ فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ
 إِلَيْهِ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(۳).

وفي لفظ: «فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنْ يَرْسُلُوا رَسُولَ اللَّهِ».

^(۱) صحيح البخاري رقم: (۲۸۵۶) وصحيح مسلم رقم: (۳۰).

^(۲) صحيح البخاري رقم: (۴۴۹۷).

^(۳) صحيح البخاري رقم: (۱۴۹۶) وصحيح مسلم رقم: (۱۹).

وفي رواية للبخاري: «فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَوْحِدُوا اللَّهَ»^(٤).

واته: ئەى (مُعاذ) تۆده چيته ناوگه لايك كه خاوهنى په رتوكى ئاسمانين (گاورن) با يه كه م شت كه تۆبانگه وازيان ده كه يت بۆ لای شايه تى دانى (لا إله إلا الله) بيت.

له وته يه كى تردا: بانگه وازيان بكه تا شايه تى ده ده ن به (لا إله إلا الله ، محمد رسول الله) .

وه له پيوايه تى بوخاريدا: بانگه وازيان بكه تا به تاك و ته نها يه كخوا په رستى ده كه ن .

وفي صحيح مسلم عن طارق بن أشيم الأشجعي (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: «مَنْ وَحَدَ اللَّهَ وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ حُرِّمَ مَالُهُ وَدَمُهُ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»^(٥).

واته: هه ركه سيك به تاك و ته نها خواى گه وره بپه رستيت و كوفر بكات به و په رستراوانه ي كه جگه له خواى گه وره ده په رستريت ئه و مال و خوينى پاريزراو ده بيت و حسابى له لای خواى گه وره يه .

وه فه رموده ي ترى له م بابه ته زوره .

وه ئه م يه كخوا په رستى يه بنچينه ي ئايينى ئيسلامه ، وه بناغه ي نه ته وه ي ئيسلام ئه م يه كخوا په رستى يه بووه ، وه سه رى ئايينى ئيسلامه ، وه گرنگ ترين فه رزه كانه ، وه حيكمه ت بووه له دروست كردنى په رى و مرؤف ، وه حيكمه ت بووه له ناردنى پيغه مبه ران به تيكر (عليهم الصلاة والسلام) هه روه كو چۆن له پيشتردا ئه و ئايه تانه ي كه به لگه بوون له سه ر ئه م شته باسكران ، وه له وانه خواى گه وره ده فه رميت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦].

واته: من په رى و مرؤفم دروست نه كردووه ته نها بۆ ئه وه نه بيت كه به تاك و ته نها من بپه رستن و هاو به شم بۆ بپيار نه ده ن.

هه روه ها به لگه ي تر له سه ر ئه م شته خواى گه وره ده فه رميت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ٣٦] .

واته: به تاكيدي ئيمه بۆ هه ر كۆمه لايك له خه لكى پيغه مبه ريكمان ناردووه تا به خه لكى بلين به تاك و ته نها خواى گه وره بپه رستن و خۆتان دوربخه نه وه له تاغوت.

هه روه ها ده فه رميت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء: ٢٥] .

واته: له پيش تودا ئەى محمد (ﷺ) هيچ پيغه مبه ريكمان نه ناردووه الا سروشمان بۆ ناردووه كه هيچ په رستراويكى ترى حق نى يه كه شايانى په رستن بيت ته نها من نه بيت ده ي كه واته ئيوه ته نها من بپه رستن.

وه خواى گه وره ده رباره ي (نوح و هود و صالح و شعيب) (عليهم الصلاة والسلام) ده فه رميت: كه ئه وان به نه ته وه كانى خويان فه رموه:

﴿اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ [الأعراف: ٥٩] .

واته: ئەى خه لكى ئيوه به تاك و ته نها خواى گه وره بپه رستن چونكه جگه له و هيچ په رستراويكى ترى حه قتان نى يه كه شايانى په رستن بيت.

ئهمه بانگه وازى پيغه مبه ره كان بووه به گشتى (عليهم الصلاة والسلام) هه روه ك چۆن ئه و دوو ئايه ته ي پيشووتر به لگه بوون له سه رى ، وه دوژمنانى پيغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) دانيان به وه دا ناوه كه پيغه مبه ران

^(٤) صحيح البخاري رقم : (٧٣٧٢) .

^(٥) صحيح مسلم رقم : (٢٣) .

(عليهم الصلاة والسلام) فرمانیان پښان کردووه به به تارک زانینی خوی گوره له پهرستندا و کردنه وه و فری دانی هه موو خوی به پهرستراوه کانی تری جگه له خوی گوره، هه روه کو خوی گوره له چیروکی (عاد) دا ده فره میت: که نه وان به (هود) یان ووتوه (ﷺ):

﴿أَجِنْتُنَا لِنُعْبِدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ [الأعراف: ۷۰].

واته: نه ی هود (ﷺ) تو بۆ نه وه هاتوویت بۆ لای ئیمه تا به تارک و ته نه خوی گوره به پهرستین و واز بینین له و خویانه ی که باوک و باپیرانمان ده یانیا ن پهرست.

وه خوی گوره ده رباره ی قوره یش ده فره میت: کاتی که پیغه مبه رمان محمد (ﷺ) بانگیانی کرد بۆ به تارک راگرتنی خوی گوره له پهرستندا و واز هینان له و پهرستراوانه ی تر که ده یان پهرستن له جگه له خوی گوره له فریشته کان و پیاوچاکان و به کان و دارو به رده کان و جگه له مانه نه وان ووتیان: ﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ﴾ [ص: ۵].

واته: ئایا محمد (ﷺ) نه وه موو خویانه ی کردووه به یه ک خواو داوی پهرستنی ته نه خویانه ی که له ئیمه ده کات به راستی نه مه شتیکی زۆر سه یرو سه رسوپه ینه ره.

وه خوی گوره له سوره تی (الصفات) دا ده رباره یان ده فره میت: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ﴾ [الصفات: ۳۵-۳۶].

واته: بی باوه ران کاتی پښان بو تریه بلین لا اله الا الله نه وان خویان به گوره ده زانی له ووتنی نه م ووشه یه دا و نه یان ده ووت، وه ده یان ووت ئایا ئیمه واز له خویانه کانمان به ینین له به ر قسه ی هونه ریکی شیت.

وه ئایه تی تر له م مانایه زۆره، وه نه وه ی که باسما ن کرد له ئایه ت و فره مووده بۆت پوون بو وه - خوی گوره یارمه تی من و تویش بدات بو تیگه یشتن له دینه که ی و زانیاری له مافی په روه دگاری هه موو جیهاندا - که نه م پارانانه وه و جو ره کانی داوی فریا که وتن که له پرسیاره که تدا پوونت کرد بو وه هه موویان له جو ره کانی هاو به ش بریار دانی گه وره، چونکه په رستنه بۆ جگه له خوی گوره وه داوا کردنه بۆ ئیشانی که جگه له خوی گوره که سی تر توانا و ده سه لاتی به سه ردا نی یه له مردووان و ئاماده نه بووان که نه میش له هاو به ش بریار دانه کانی سه ره تا کان ناشیرین تره، چونکه هاو به ش بریار دهرانی سه ره تا ته نه ها له کاتی خو شیدا هاو به شیان بۆ خوی گوره داده نا به لام له کاتی ته نگانه و سه ختی دا نه وا به دل سو زی یه وه په رستنی خوی گه وره یان ده کرد، چونکه ده یان زانی که خوی گه وره هه ر نه وه ده سه لات و توانای هه یه به سه ر رزگار کردنیان له سه ختی و ناخو شی و جگه له و که سی تر توانا و ده سه لاتی نی یه، هه روه کو چۆن خوی گه وره له قورئاندا ده رباره ی نه و هاو به ش بریار دهرانه ده فره میت:

﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ [العنكبوت: ۶۵].

واته: هاو به ش بریار دهران کاتی سوا ری که شتی یه کانیا ن ده بوون له ناو ده ریادا و شه پۆلی ئاوه که نزیک بوو بیاخنکی نی ت نه و کاته به و په ری دل سو زی یه وه ته نه ها له خوا ده پارانه وه که رزگاریان بکات و پشتیان ده کرد له خواکانی خو یان، به لام کاتی که خوی گه وره رزگاریان ده کات و ده یان گه یه نی ت به ووشکانی نه وا ده ست ده که نه وه به هاو به ش بریار دان بۆ خوی گه وره.

وه له ئایه تیکی تر دا خوی گه وره گفتو گو یان له گه لدا ده کات و ده فره میت: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَهًا يُبَدِّلُ نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ أَغْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا﴾ [الإسراء: ۶۷].

واته: کاتیك كه توشی سهختی و تهنگانه بوون له ناو ده ریادا ئه و خویانهی كه پیشتر ده تانپه رستن هه موویان وون بوون و كه سیان فریاتان نه كه وتن ته نها خوی گه وره نه بیئت، بویه داواتان له خوی گه وره كرد كه پزگارتان بكات به لام کاتیك پزگاری كردن و گه یانتانی به ووشكانی ئیوه پشتتان كرد له خوی گه وره و روتان كرده وه خویه كانی خۆتان، وه مروف ژۆر كافرو به ره لستی كه ری به خششه كانی خوی گه وره یه .

وه ئه گه ره یه كێك له و هاوبهش بریارده ره دوا یینانه بلێت: ئیمه مه به ستمان ئه وه نی یه كه ئه و كه سانه خۆیان سودمان پی ده گه یه نن و چاره سه ری نه خۆشه كانمان ده كه ن، یا خود خۆیان سودمان پی ده گه یه نن، به لكو ته نها مه به ستمان ئه وه یه كه له لای خوی گه وره تكامان بۆ بکه ن؟
وه لام ئه وه یه كه پی ی بووتریت:

ئمه مه به ست و ویستی كافره كانی سه ره تا بووه، وه مه به ستیان ئه وه نه بووه كه خویه كانیان خودی خۆیان دروست كه رو رۆزی ده رو سود به خش و زیانبه خشن، خوی گه وره ئه م قسه یه به تال ده كاته وه به و ئایه تانه ی كه له قورئاندا باسی كرده وه ده باره یان، وه ئه وانیش مه به ستیان تاكلردنیان و خاتریان و نزیك كرده وه یان بووه له خوی گه وره هه ره كه كو چۆن خوی گه وره له سوره تی (یونس) ده فه رمیت: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ [یونس: ۱۸].

واته: هاوبهش بریارده ره كسانێك ده په رستن له جگه له خوی گه وره كه نه زیانیان پی ده گه یه نن نه سوود، وه ده لێن: ئه مانه له لای خوی گه وره تكامان بۆ ده كه ن، خوی گه وره یش وه لامی ئه م قسه یه یان ده داته وه كه ده فه رمیت: ﴿قُلْ أَتَبْنُونَ لِلَّهِ بَمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [یونس: ۱۸].
واته: ئه ی محمد (ﷺ) پییان بلێ ئایا ئیوه هه وال به خوی گه وره ده دن به شتیك كه نه ینی یه له ئاسمانه كان و زه ویدا كه خوی گه وره نایزانیئت و ئیوه ده یزانن؟! پاك و بی گه ردی بۆ خوی گه وره له و هاوبهش بریارده نه ی كه بۆ بریارده دن.

خوی گه وره پوونی كرده وه كه نازانیئت نه له ئاسمانه كان و نه له زه وی تاكله ریك هه بیئت و له لای تكابكات به و شیوه یه ی كه هاوبهش بریارده ره مه به ستیانه، وه هه ر شتیكیش كه خوی گه وره بوونی نه زانیئت ئه و هه یچ بونیکی نی یه، چونكه خوی گه وره هه یچ شتیکی لی ناشاردریته وه.

خوی گه وره له سوره تی (الزمر) ده فه رمیت: ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ إِنَّ أَوَّلَ آيَاتِنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ۱-۳].

واته: قورئان ئه و په رتو كه یه كه دابه زینراوه له لایه ن خویه کی بالاده ستی كاره جی ئیمه ئه و قورئانه مان بۆ تۆ دابه زاندوو، به حه ق ئه ی محمد (ﷺ) ده ی كه واته تۆ یش خوی گه وره به ره سته به وه په ری دلسوژی و نیه ت پاکی- یه وه، ئایا ئایینی دلسوژی و نیه ت پاکی بۆ خوی گه وره نی یه به تاك و ته نها.

خوی گه وره پوونی كرده وه كه په رستن به تاك و ته نها بۆ ئه وه، وه پیویسته له سه ر به نده كانی به دلسوژی- یه وه بۆ ئه وی جی به جی بکه ن، چونكه فه رمان كردنی خوی گه وره به پیغه مبه ر (ﷺ) كه به دلسوژی په رستنی خوی گه وره بكات فه رمان كردنه به هه موو خه لکی.

وه مانای دین له م ئایه ته دا په رستنه، وه په رستنیش بریتی یه له گوێپرایه لی كردنی خوی گه وره و گوێپرایه لی كردنی پیغه مبه ره كه ی (ﷺ) وه كو پیشتر باسكرا كه پارانه وه و داوی فریاكه وتن و ترسان و به هیوا بوون و سه ره برین

و په یمان به ستن ده گریته وه، هه روه کو چۆن نویژ و پوژوو جگه له مانه ده گریته وه له و شتانه ی که خوی گه وره و پیغه مبه ره که ی (ﷺ) فرمانیان پی ی کردووه .

له پاش ئه مه خوی گه وره ده فهرمیّت:

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ [الزمر: ۳].

واته: ئه وانه ی که جگه له خوی گه وره پشتیوان و یارمه تی ده ریان بۆ خویان بریار داوه ئه گه ر لیمان بپرسیت بۆچی ئه وانه ده په رستن؟ ئه وان له وه لām دا ده لاین: نایان په رستین ته نها بۆ ئه وه نه بیّت له خوی گه وره مان نزیک بکه نه وه .

خوی گه وره یش به م ووته یه ی وه لāmیان ده داته وه که ده فهرمیّت: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيمَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ [الزمر: ۳].

واته: به پاستی خوی گه وره خوی بریار ده دات له نیوانیاندا (یه کخوپه رستان و هاو به ش بریار ده ران) له و شتانه ی که جیاوازن له سه ری له په رستنی خوی گه وره دا، به پاستی خوی گه وره پینمای که سانیک ناکات که درۆزن و نۆر کافرن.

خوی گه وره له م ئایه ته پیروژه دا پرونی کرده وه که کافران خویه کانیان نه ده په رست له جگه له خوی گه وره ته نها بۆ ئه وه نه بیّت که له خوی گه وره یان نزیک بکه نه وه، که ئه میش مه به سستی کافره کان بووه له کۆن و تازه دا، وه خوی گه وره ئه م شته ی به تال کرده وه که ده فهرمیّت:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيمَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ [الزمر: ۳].

خوی گه وره درۆکه یانی ئاشکرا کرد که به قسه ی خویان ده یان ووت خویه کانیان له خوی گه وره یان نزیک ده کاته وه، وه به کافریانی دانا به وه ی که په رستنیان بۆیان جی به جی کردبوو، به م شته ئه وه ی که مترین جیا کردنه وه ی هه بیّت ده زانیّت که کافره کانی سه ره تا کوفره که یان به هوی ئه وه وه بووه که پیغه مبه ران و پیاوچاکان و دارو به رد و جگه له مانه یان له دروست کراوه کان کردبوو به تکاکار له نیوان خویان و خوی گه وره دا، وه باوه ریان وابوو که ئه مانه پیویستی یه کانیان بۆ جی به جی ده که ن به بی ریگا پیدان و په زامه ندی خوی گه وره، هه روه کو چۆن وه زیره کان تکا ده که ن له لای پاشاکان وه خوی گه وره یان پیواوه به پاشاو سه رکرده کان، وه ووتیان چۆن که سیّک پیویستی یه کی هه بیّت له لای پاشاو سه رکرده کان ئه واکا ده کات له لایان به که سانی تاییه ت و وه زیره کانی، وه ئیمه یش به م شیوه یه خۆمان نزیک ده که یه نه وه له خوی گه وره به په رستنی پیغه مبه ره کانی و خۆشه ویسته کانی که ئه مه یش له پوچه ل ترین پوچه له کانه، چونکه خوی گه وره هاوشیوه ی نی یه و ناپیوریّت به دروست کراوه کانی و هیچ که سیّک ناتوانیّت تکا بکات لای ته نها به ریگا پیدانی خوی نه بیّت، وه ریگا نادات به تکاکردن ته نها به یه کخوپه رستان نه بیّت، وه خوی گه وره توانا و ده سه لاتی به سه ر هه موو شتیّکا هه یه و زانایه به هه موو شتیّک، وه له هه موو که سیّک به به زه یی ت ره و له هیچ که سیّک ناترسیّت، چونکه خوی گه وره بالاده سته به سه ر به نده کانیدا و هه لّس و که وت ده کات تیّیاندان چۆنی ویست لی بیّت، به پیچه وانه ی پاشاو سه رکرده کانه وه که ئه وان توانای هیچ شتیّکیان نی یه و هه موو شتیّک نازانن بۆیه پیویستیان به که سانیک هه یه که یارمه تیان بده ن له سه ر ئه و شتانه ی که ده سته وه ستانن تیّیدا له وه زیره کان و پیاوه تاییه ته کان و سه ربازه کانیان، هه روه کو چۆن پیویستیان به راگه یاندنی پیویستی یه کانی ئه و که سانه هه یه که ئه مان نایزانن وه پیویستیان به که سانیک هه یه که

داوای به زهیی و په زامه ندیان بکه ن له وه زیرو پیاوه تایبه ته کانیان، به لام خوای په روه ردگار دهوله مه نده و پیو یستی به هیچ له دروست کراوه کانی نی یه، وه به به زهیی تره پییان له دایکی خوایان، هر ئه و دادوهری دادپه روه ره، شته کان له شوینی خوایان داده نیټ به گویره ی دانایی و زانست و توانای خو، بویه دروست نی یه به هیچ پوویه ک له پوهه کان بپیوریت به دروست کراوه کانی، بویه خوای گه وره له قورئانه کهیدا پوونی کردوته وه که هاوبه ش برپارده ران دانیان به وده دا ناوه که خوای گه وره دروست که ره و پوزی دهره و ه لیسورینه ره، وئو وه لامی لیقه و ماوان و بی چاره کان ده داته وه، و خراپه و ته نگ وچه له مه و ناخویشیان له سهر ه لده گریټ، و دهیان ژینیټ و دهیان مرینیټ و جگه له م کرده وانه له کرده وه کانی خوای گه وره، به لکو ته نها کیشه و ناکوکی له نیوان هاوبه ش برپارده ران و پیغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) له سهر به دلسوزی په رستنی خوای گه وره بووه به تاک و ته نها هه روه کو خوای گه وره ده فهرمیټ:

﴿وَلَسْنَا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ [الزحرف: ۸۷].

واته: نه گهر پرسیار له هاوبه ش برپارده ران بکه یت که کی نیوه ی دروست کردووه؟ ئه و له وه لامدا به جه خت له سهر کراوی ده لټن: (الله).

وه ده فهرمیټ: ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يَخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيَخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ [يونس: ۳۱].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) به هاوبه ش برپارده ران بلټ: کی پوزیتان ده دات له ئاسمان و له زهوی؟ وه کی مولکی بیستن و بینینی نیوه ی به ده سته؟ وه کی له شتی مردو و زیندو و ده ده کات (له هیلکه بالنده ده ده کات و له مه نی مروث دروست ده کات و له کافر موسلمان دروست ده کات)؟ وه کی له شتی زیندو و مردو و ده ده کات (له بالنده هیلکه ده ده کات و له مروث مه نی ده ده کات و له موسلمان کافر دروست ده کات)؟ وه پیمان بلټ کی هه لیسورینه ری ئه م بوونه وهره یه؟ ئه و له وه لامدا ده لټن: (الله) یه، تویش پییان بلټ: که هه موو ئه م شتانه ده زانن ئه ی ئیتر بو خوای گه وره نا په رستن و خوټان نا پاریزن له ئاگری دوزه خ؟.

وه ئایه تی تر له م باره یه وه زوره، وه پیشتیش باسی ئه و ئایه تانه کرا که به لگه بوون له سهر ئه وه ی که کیشه و ناکوکی له نیوان پیغه مبه ران و نه ته وه کان ته نها بریتی بووه له: دلسوزی و نیه ت پاکی له په رستنی خوای گه وره به تاک و ته نها، هه روه کو ده فهرمیټ: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النمل: ۳۶].

واته: به جه خت له سهر کراوی بو هه موو کو مه له خه لکیک پیغه مبه ری کمان ناردووه تا بانگه وازی خه لکی بکات که خوای گه وره بپه رستن به تاک و ته نها، وه هیچ هاوبه شی بو بریار نه دهن وه خوایان دوور بخه نه وه له تاغو ته کان.

وه ئه و ئایه تانه ی تر که مانای ئه م ئایه ته یان تی دایه زورن خوای گه وره له زور شوین له قورئانی پیروزدا باسی تکا کردنی کردووه، له سوره تی (البقرة) ده فهرمیټ:

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ [البقرة: ۲۵۵].

واته: کی هه یه که بتوانیت له لای خوای گه وره تکا بکات ته نها به ریگا پی دانی خوای گه وره نه بیټ.

وه له سوره تی (النجم) دا ده فهرمیټ:

﴿وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى﴾ [النجم: ۲۶].

واته: چهنده ها فریشته هه ن له ئاسمانه کان که تکانیان هیچ سوودی نییه تهنها له پاش پښا پیدانی خوی گه وره نه بیټ بۆ که سئ که ویستی لی بیټ و لی پازی بیټ.

وه له سوره تی (الانبیاء) دا له وه سفی فریشته کاند ده فره میت: ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ﴾ [الانبیاء: ۲۸].

واته: فریشته کان ناتوانن تکا بکه ن بۆ هیچ که سیك تهنها بۆ که سیك نه بیټ که خوی گه وره لی پازی بیټ، وه ئه وان له خوی گه وره ده تر سین.

وه خوی گه وره پی پراگه یاندووین که پازی نییه به کوفر له بهنده کانی به لکو پازییه لییان به سوپاس گوزاری، که سوپاس گوزرای خوی گه وره یش بریتییه له یه کخوایهستی خوی گه وره و ئیش کردن به گوپراه لی کردنی، خوی گه وره له سوره تی (الزمر) دا ده فره میت: ﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ [الزمر: ۷].

واته: ئه گه ر ئیوه کوفر بکه ن به خوی گه وره ئه و به راستی خوی گه وره ده وه له مهنده و پیویستی به ئیوه نی- یه وخوی سوپاس کراوه به لام پازی نییه به کوفر بۆ بهنده کانی، به لام ئه گه ر سوپاس گوزاری خوی گه وره بکه ن ئه و لیتان پازی ده بیټ.

وه ئیمامی بوخاری له صحیحه کهیدا له (أبي هريرة) وه (رضی الله عنه) گپراویتییه وه که به پیغه مبه ری (ﷺ) فره مووه: کئ به خته وه رترین که سه به تکا کردنی تۆ له پۆزی دواپی دا ئه ویش له وه لامدا فره موی: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالصًا مِنْ قَلْبِهِ» أَوْ قَالَ: «مِنْ نَفْسِهِ»^(۶).

واته: هه رکه سیك بلیت لا اله الا الله به دلسۆزییه وه له دلییه وه یاخود فره موی له نه فسییه وه. وفی الصحیح عن أنس (رضی الله عنه) عن النبي (ﷺ) أنه قال: «لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا»^(۷).

واته: هه موو پیغه مبه ریك پارانه وه یه کی وه رگیروی هه بوه له لای خوی گه وره، وه هه موو پیغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) په له یان کرد له پارانه وه که یان و له دنیا دا له خوا پارانه وه و بۆی جی به جی کردن و وه لامی دانه وه، به لام من پارانه وه ی خۆم دواخست و هیشتمه وه بۆ تکا کردن بۆ ئوممه ته که م له پۆزی دواپی دا، که ان شاء الله دهستی هه موو که سیك ده که ویت که بمریت له ئوممه تی من و هیچ هاویه شیکی بۆ خوی گه وره بریار نه دابیټ. وه فره موده ی تر له م بواره دا زۆره.

وه هه موو ئه و ئایهت و فره موودانه ی که باسما ن کرد به لگه ن له سه ر ئه وه ی که په رستن به تهنها مافی خوی گه وره یه و دروست نییه شتیکی بۆ جگه له خوی گه وره جی به جی بکریټ نه بۆ پیغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) وه نه بۆ جگه له وان، وه تکا کردنیش مولکی خوی گه وره یه هه روه کو ده فره میت: ﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ [الزمر: ۴۴].

واته: ئه ی محمد (ﷺ) پییان بلئ: که تکا کردن هه مووی مولکی خوایه و که س توانای هه لئ و که وت کردنی تییدا نییه تهنها خوی گه وره نه بیټ.

^(۶) صحیح البخاری رقم: (۹۹).

^(۷) صحیح البخاری رقم: (۶۳۰۴).

وه هیچ که سیځ شایانی تکارکردنی نی یه تنها له پاش ریځا پی دانی خوای گه وره به تکار و پرده زامه ندی له تکارو نه بیټ، که خوای گه وره یش به جگه له یه کخو په رستی به هیچ شتی تر رازی نی یه هه روه کو چوڼ پیشتر باس کرا.

به لام هاوبه ش بریار دهران هیچ به شیکیان نی یه له تکار دندا، هه روه کو خوای گه وره ده فهرمیټ:

﴿فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ [المدثر: ۴۸].

واته: هیچ تکای تکاران سودیان پی ناگه یه نیټ (واته به هاوبه ش بریار دهران)، وه ده فهرمیټ:

﴿مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ [غافر: ۱۸].

واته: له پوړی قیامه تدا سته مکاران (هاوبه ش بریار دهران) هیچ خوښه ویست و خزم و دوستیکیان نی یه که پزگاریان بکات، وه هیچ تکارکیان نی یه که گوپرایه لی بکریټ، چونکه خوای گه وره رازی نابیټ که س تکا بو هاوبه ش بریار دهران بکات.

وه سته م نه گه ر به په های و به ریلوی هات نه و مه به ست پی ی هاوبه ش بریار دانه، هه روه کو خوای گه وره ده فهرمیټ:

﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ [البقرة: ۲۵۴].

واته: کافران نه و ان سته مکاران.

وه ده فهرمیټ: ﴿إِنَّ الشَّرَّكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ [لقمان: ۱۳].

واته: به پراستی هاوبه ش بریار دان به جه خت له سه رکوای یه وه سته میکی گه وره یه.

وه نه وهی که له پرسپاره که تدا باست کردبوو له وهی که هندی که له صوفی یه کان له مزگه وت و جگه له مزگه وت ده لیټن:

خوایه سه لاوات بده له سه ر نه و که سهی که کردو ته به هو ی له ت کردنی نهی نی یه ده سه لاتداره کانت و ده رکه وتنی روناکی یه سو زوای یه کانت که بووه به جیگری ناماده بووی خواویستی و جینیشینی نهی نی یه خو یی یه کانت..... هتد

وه لام نه وه یه که بو تریټ :

نه م قسه یه و هاوشیوهی له کو ی نه و زیاده پرهوی و روچونه یه که پیغه مبه ر (ﷺ) ناگاداری کردوینه ته وه لی که له صحیحی مسلم دا له عبدالله ی کوری مسعود (رضی الله عنه) دهیگری ته وه که پیغه مبه ر (ﷺ) فهرمو یه تی: «هَلَاكَ الْمُتَنَطِّعُونَ» قالها ثلاثاً^(۸).

واته: روچوان و زیاده پرهوان به هیلک و له ناوچون سی جار نه مه ی فهرموو، ئیمامی الخطابی (ره حمه تی خوای لی بیټ) ده فهرمیټ:

(المتنطع: نه و که سه یه که رو ده چیټ له شتداو زیاده پرهوی ده کات، که گه ران به دوایدا له سه ر مه زه به کانی نه هلی که لامه (أهل الکلام) که نه مان ده چنه هه موو شتی که وه که په یوه ندی پییانه وه نه بیټ وقسه ده که ن له شتی وادا که عه قلیان نایگاتی).

أبو السعادات ابن الأثير: ده فهرمیت: (المنتطعون: ئەوانەن که پۆده چن و زیادهوی ده کهن له قسه کردندا و قسه ده کهن به وپه پری گه رویان، له (نطع) وهرگیراوه که بۆشایی سه ره وهی ده مه پاشان به کارهات بۆ هه موو که سیك که پۆچیت له ووته و کرده وهدا).

وه به وهی که ئەم دوو پی شه وایه باسیان کرد که هه ردوکیان پی شه وان له زماندا، بۆ تۆ هه موو که سیك که که مترین زانیاری هه بیت ده رکوت که ئەم چونییتی یه له سه لاوات و سه لام کردن له سه ر پی شه مبه رمان و گه وره مان پی شه مبه ری خوا (ﷺ) له کۆی ئەو پۆچون و زیادهوی یه یه که قه ده غه کراوه، وه ئەوهی که شه ری بیت بۆ موسلمان له م بواره دا ئەوه یه که بگه ریت به دواي چونییتی جیگیر له پی شه مبه ری خواوه (ﷺ) له چونییتی سه لاوات و سه لام کردن له سه ر پی شه مبه ر (ﷺ) که ئەمه به سه و موسلمان پیو یستی به جگه له مانه نابیت.

وه له و چونییتی یانه ی که جیگیر بوونه له پی شه مبه ره وه (ﷺ) له (کعب بن عجرة) وه (ﷺ) که هاوه لالان (ﷺ) ووتیان: ئەی پی شه مبه ری خوا (ﷺ) فه رمانمان پی کراوه که سه لاوات له سه ر تۆ بده ی چۆن سه لاوات له سه ر بده ی؟ ئەویش فه رموی بلین:

((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ))^(٩).

وفي الصحيحين عن أبي حميد الساعدي (ﷺ) که ووتیانه ئەی پی شه مبه ری خوا (ﷺ) چۆن سه لاوات له سه ر بده ی، ئەویش فه رموی بلین:

((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ))^(١٠).

وفي صحيح مسلم عن أبي مسعود الأنصاري (ﷺ) قال: قال بشير بن سعود: ئەی پی شه مبه ری خوا (ﷺ) خواي گه وره فه رمانی پی کردوین که سه لاوات له سه ر بده ی؟ ئەویش بی ده نگ بوو پاشان فه رموی بلین :

((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ))^(١١).

ئەم ووتانه و هاوشیوه یان و جگه له مانه ییش که جیگیر بووه له پی شه مبه ره وه (ﷺ) پیو یسته له سه ر موسلمان ئەمانه به کاربه یینیت له سه لاوات دانی له سه ر پی شه مبه ر (ﷺ) و سه لام کردنی لی، چونکه پی شه مبه ر (ﷺ) زانترین که سه به وهی که شایانی به کاره یانه له حه قی خۆیدا، هه ره کو چۆن زانترین که سیشه به وهی که پیو یسته به کاربه یینیت له حه قی په ره ردگاریدا له ووته، به لام ئەو ووته زیادهوی و داهینراوانه و ئەو ووتانه ی که ئەگه ری مانای نادروستیان لی ده کریت، وه کو ئەو ووتانه ی که له پرسیاره که تدا باست کردبوو، ئەوا پیو یسته به کارنه هیئینین چونکه زیادهویان تیدا یه، وه له به ره وهی که ڕا شه ده کرین به چه ند مانایه کی پوچه ل له گه ل ئەوهی جیاوازو پیچه وانه ی ئەو ووتانه یه که پی شه مبه ری خوا (ﷺ) به کاری هیئاوه و هه لی بژاردووه و رینمایي ئومه ته که ی کردووه

^(٩) صحيح البخاري رقم : (٦٣٥٧) وصحيح مسلم رقم : (٤٠٦) .

^(١٠) صحيح البخاري رقم : (٦٣٦٠) وصحيح مسلم رقم : (٦١٥) .

^(١١) صحيح مسلم رقم : (٦١٣) .

بۆی که ئەو زانائەتین کەسەو ئامۆژگارکەرترین و دورترین کەسە لە پۆچوون و زیادپەوی کردن (علیه من ربه افضل الصلاة والسلام) .

وہ بہو ہیوایہم ئەو بە لگانەیی کە باسماں کرد لە روون کردنەوہی راستییتی یە کخوایە رستی و حەقیقەتی ھاوبەش بپارێدان و جیاوازی نێوان ئەوہی کە ھاوبەش بپارێدەرانی دوایینی لەسەر بووہ لەم بوارەدا، وە لە پوون کردنەوہی چۆنییتی سە لاوات دانی شەری لەسەر پیغەمبەری خوا (ﷺ) بەس بیّت و باوەر پێکەر بیّت بۆ حەق ویست، بەلام ئەوہی نە یەویتی حەق بناسیّت ئەوا شوینی ئارەزوہکانی کەوتووہ و خوای گەورەیش فەرموویەتی:

﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [الفصص: ۵۰] .

واتە: ئەگەر بێ باوەرێان وەلامی تۆیان نەدا یەوہ ئەو محمد (ﷺ) ئەوا بزانی تەنھا شوینی ئارەزوہکانیان کەوتون، وەکی لەو کەسە گومرێترە کە شوینی ئارەزوہکانی بکەویتی بەبێ رێنمایی لە خوای گەورەوہ، بە راستی خوای گەورە رێنمایی خەلکی ستمکار ناکات.

خوای گەورە لەم ئایەتە پێرۆژەدا روونی کردوہ کە خەلکی بە گوێرەیی ئەو شتەیی کە خوای گەورە پیغەمبەری (ﷺ) بۆ ناردوہ لە ھیدایەت و دینی راست دوو بەشن: بەشیکیان وەلامدەرەوہن بۆ خواو پیغەمبەرەکی (ﷺ) وە بەشی دووہمیان شوین کەوتوی ئارەزوہکانی، وە خوای گەورە پێمانی راگەیاندا کە ھیچ کەس لەو کەسە گومرێتر نییە کە شوینی ئارەزوہکانی دەکەویتی بەبێ رێنمایی لە خوای گەورەوہ، بۆیە داواکارین لە خوای گەورە پارێزراومان بکات لە شوین کەوتنی ئارەزوو ھەرکەو چۆن داوای لێ دەکەین کە ئێمە و ئێوہ ھەموو برايانمان بگێرێت لەو کەسانەیی کە وەلامدەرەوہن بۆ خوا و پیغەمبەرەکی (ﷺ)، وە بە گەورە دانەری شەریعەتە کەین، وە ئاگادارکەرەوہن لە ھەموو ئەو شتانەیی کە پیچەوانەیی شەریعەتە کە یەتی لە داھێنراو ئارەزوہکان.

إنه جواد كريم وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد وآله وأصحابه وأتباعه بإحسان الى يوم الدين.

والحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات...

تەواو بووم لە وەرگێڕانی ئەم نامیلکە بەسودە

لە پۆژی شەممە بەرواری

١٣ جمادي الآخرة ١٤٢٤هـ

بەرامبەر (٢٠٠٣/٨/١٢)

صلاح الدين عبد الكريم